

Tudományos Diákköri Dolgozat

A körzeti megbízott a jövő közösségi rendőre? A community policing gondolkodásmód alkalmazásának lehetőségei Magyarországon

Jelige: „körzeti menedzser”.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	3
1.1. A dolgozat célja	5
1.2. Hipotézis	5
1.3. A dolgozat felépítése.....	6
1.4. Kutatási módszerek.....	6
2. Fogalmi kérdések.....	7
2.1. A közösségi rendőrség fogalma	7
2.2. A rendőri tevékenység hagyományos modellje és a közösségi rendőrség meghatározása.....	9
2.2.1. A rendőri tevékenység hagyományos modellje	9
2.2.2. A közösségi rendőrség meghatározása és elemei	10
3. A közösségi rendőrség kialakulása és egyes változatai	13
3.1. Kialakulás és az észak-amerikai változatok.....	13
3.2. A közösségi rendészeti gondolkodásmód alkalmazásának európai példái	14
4. A rendőrség Magyarországon napjainkban. A rendőrség és az önkormányzatok .	16
4.1. A magyar rendőrség típusjegyei és alkotmányos alapja	16
4.2. A centralizált szervezeti felépítés jellemzői és következményei.....	18
4.3. A rendőrség és a helyi önkormányzatok kapcsolata hazánkban	22
5. Hazai próbálkozások a közösségi rendészeti gondolkodásmód alkalmazására.....	23
6. A közösség és a közösségi rendőr	27
6.1. Társadalmi bázis, avagy a közösség	27
6.2. A közösségi rendőrség humán bázisa	30
6.2.1. A zuglói „plakátrendőr”	32
7. A körzeti megbízotti szolgálat	33
7.1. A körzeti megbízotti szolgálat a hatályos jogi szabályozás tükrében.....	33
7.2. Fejlesztési lehetőségek, javaslatok, amelyek megvalósításával közösségibbé, szakmailag magasabb szintűvé emelhető a körzeti megbízotti szolgálat tevékenysége	34
8. Záró gondolatok.....	36
Felhasznált irodalom	38

1. Bevezetés

A közbiztonság egyfelől közérzetet javító közösségi, másfelől a gazdasági fejlődést, a piac biztonságát közvetlenül szolgáló materiális érték.¹ A polgárok gyakran elégedetlenek a közbiztonság aktuális állapotával, ezért (manapság főként vidéken) több rendőrt szeretnének látni a közterületen. A közember ugyanis gyakorta közvetlen okozati összefüggést lát a rendőrség létszáma, – jónak vagy rossznak tekintett – tevékenysége és a közbiztonság aktuális állapota között. A megromlott közbiztonságért főként a rendőrséget teszik felelőssé. A rend iránti igényt a politikai pártok vezetői akceptálták, mivel – többek között – a rend ígéretével jelentős szavazóréteget lehetett a szavazóurnákhoz vinni. A Nemzeti Együttműködés Programjában kiemelt helyen szerepel a rend megteremtése, melyben fontos szerepet kap a megerősített rendőrség.

A rendőrséget az Alaptörvényben és a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvényben (a továbbiakban: Rtv.) deklaráltan a Kormány irányítja. A hierarchikus felépítésű szervezetben a központi vezetés diktál, az anyagi erőforrások és erők is a központon keresztül kerülnek elosztásra. A szervezet működését áthatja a központi vezetésnek, közvetve a kormányzati politikának való megfelelési kényszer.

A rendőri tevékenység értékelésében jelentős szerepe van a statisztikai mutatóknak. A statisztikai szemléletnek a központi szakirányító szervből nézve lehet némi létjogosultsága, hiszen egzakt bűnügyi és szabálysértési mérőszámok, intézkedési mutatók nélkül a központból nemigen lehetne megítélni, hogy közbiztonsági téren mi zajlik szerte az országban. A bűnügyi statisztika azonban számos problémát rejt magában. Ismert szakirodalomi felfogások vallják, hogy az ismertté vált bűncselekmények száma nem a tényleges bűnözés nagyságát, hanem a bűnüldöző hatóságok felvevő kapacitását méri. Déry Pál szerint *„a mai bűnügyi statisztika elemzésekre és következtetésekre levonására többnyire nem alkalmas”*².

A központi és a helyi prioritások gyakran eltérhetnek egymástól. Hiába mutatja a statisztika azt, hogy egy adott településen csak néhány bűncselekményt követnek el évente. Egyrészt jelentős lehet a latencia, hiszen a rendőrség felderítési képességeiben nem bízva, lehet, hogy be sem jelentik a jogsértéseket. Másrészt előfordulhat, hogy bejelentették, de a tettes mégsem került felderítésre, és a kár sem térült meg. Egy magányosan élő idős embernek semmit nem mond a „jó” statisztika, ha történetesen a településen az adott évben

¹ A Társadalmi bűnmegelőzés Nemzeti Stratégiája (a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájáról szóló 115/2003. (X. 28.) OGY határozat melléklete) 55. p. (<http://www.ndi-szip.hu/Controls/DownloadEDoc.aspx?attId=7f5863a8-4fee-4973-bc13-d4b688f9c889>)

² DÉRY (2008): A bűnügyi statisztika problémái és a bűnözés prognózisa. 3. számú előtanulmány az átfogó rendészeti stratégia vitájához. A Rendőrség Tudományos, Technológiai és Innovációs Tanácsa, Budapest. 2. p. (www.police.hu/data/cms529193/a_bunozes_prognozisa.doc) Letöltés: 2011. május 1.

a rendőrség előtt ismertté vált kis számú bűncselekményből egyet az ő sérelmére követtek el, és úgy érzi, hogy senkitől nem kap segítséget. A szubjektív biztonságérzet számokban nem mérhető.

Az „önvédelmi jog” Alaptörvényben történő deklarálása semmit nem jelent annak, akinek nincs ereje (eszköze) a személye, illetve tulajdona ellen intézett vagy ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához, továbbá nincs reális lehetősége a piacon elérhető vagyonvédelmi szolgáltatások megvásárlására sem, minthogy a mindennapi életfeltételeit is csak szűkösen (esetleg segélyből) tudja biztosítani.

Az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) Rendészeti Főigazgatójának intézkedésére a Készenléti Rendőrség állományából jelentős létszámú rendőri erőket küldtek a közbiztonsági szempontból leginkább fertőzöttnek tekinthető térségek megerősítésére. Álláspontom szerint a központból levezényelt csapatrendőri erők sem oldják meg az említett problémákat, bár kétségtelen, hogy jelenlétük idejére bűnvisszatartó hatást eredményezhetnek. Hosszú távon azonban nem maradhatnak, előbb-utóbb visszatérnek az állomáshelyükre, azonban a lakosság a problémáival együtt helyben marad. A tartós megoldás tehát még várat magára.

A helyi önkormányzatok egy része (amelyik képes fenntartani) élve a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) adta lehetőséggel – a közbiztonság helyi feladatairól történő gondoskodás önként vállalt feladatai körében – városőrséget, településőrséget hozott létre. A Kormány azonban 2011 januárjától nem biztosít ezek működtetéséhez támogatást.

A különféle lakossági önvédelmi szerveződések, valamint a gyakran szélsőséges eszméket valló személyek részvételével zajlott – egyes politikai erők által gerjesztett, vezérelt vagy felkarolt – demonstratív jellegű megmozdulások arra engednek következtetni, hogy a lakosság egy része a rendőrség helyi erőit nem tartja elegendőnek, illetve a rendőri tevékenységet nem tartja megfelelőnek a közbiztonság elvárt minőségének megteremtéséhez és fenntartásához.

A „rendteremtés” érdekében sokan sokféleképpen cselekvésre szánták el magukat. A közelmúlt gyöngyöspatai eseményei és az elszabadult indulatok azt mutatják, hogy a szélsőséges „véderők” fenyegető jelenlétükkel, tevékenységükkel maguk okozták a problémát. A kialakult helyzetben a közrend fenntartása csak jelentős létszámú csapatrendőri erők jelenlétével, a „szembenálló felek” elkülönítésével volt biztosítható.

Dolgozatomban a címben feltett kérdés megválaszolása mellett arra is keresem a választ, hogy a közösségi rendőrség eszméinek megvalósításával elkerülhető lenne-e az ilyen, vagy ehhez hasonló helyzetek kialakulása.

1.1. A dolgozat célja

A dolgozat célja a címével egyezően a „community policing” gondolkodásmód magyarországi alkalmazási lehetőségeinek vizsgálata, különös tekintettel arra, hogy a körzeti megbízotti (a továbbiakban: **kmb**) rendszer alkalmas-e, vagy alkalmassá tehető-e a közösségi rendészet alapeszméjének tényleges hazai megvalósítására. Előrebocsátandó, hogy vizsgálataim elsősorban a közrendvédelmi szolgálati ágra és a bűnmegelőzési lehetőségekre irányulnak. Céлом a közösségi rendészet megvalósulása útjában álló akadályok számbavétele, a megvalósítás lehetőségeinek feltérképezése, és javaslatok megfogalmazása.

1.2. Hipotézis

Ismereteim szerint a magyar rendőrség nem eléggé nyitott a helyi közösségek problémái iránt. Ennek háttérében a rendelkezésre álló kutatási eredmények alapján főként a rendőrség militarizált és centralizált szervezete áll. Az utasítások felülről érkeznek, az anyagi és humán erőforrások is felülről kerülnek elosztásra. A közbiztonsági problémák jelentős része helyben jelentkezik. A kívülről jövő információk, panaszok, javaslatok becsatornázása gyakran nehézségbe ütközik, pedig a helyi lakosok, öntevékeny csoportok, társadalmi szervezetek, önkormányzatok, a területen tevékenykedő gyermekvédők, gyámügyesek, szociális munkások stb. tudják leginkább megfogalmazni, hogy mit várnak a rendőrségtől, illetve miben tudnak segítséget adni a munkánkhoz. Alapvetésem, hogy a közösségi rendőrség alapeszméinek gyakorlati megvalósításával a rendőrség helyi szinten eredményesebben tudna hozzájárulni a közbiztonsági feladatok ellátásához.

Álláspontom szerint a közösségi rendészet alapeszméi a rendszerváltást követően bekerültek a rendészeti gondolkodásba. Néhány vonatkozásban a rendőrség tevékenységét szabályozó jogszabályokban, normatív utasításokban jelen van, azonban a rendőrség működésében nem érvényesül kellőképpen, még azokon a területeken sem, ahol norma írja elő, mint pl. a bűnmegelőzés, vagy a kmb szolgálat. Történtek ugyan előremutató intézkedések, mint pl. a rendőrőrs program, vagy a kmb-k létszámának növelése, ezek azonban önmagukban nem elégségesek a közösségi rendészet megvalósításához.

1.3. A dolgozat felépítése

A dolgozat első részében a szakirodalom tanulmányozása alapján a téma eredményes feldolgozásához elengedhetetlen alapvető fogalmakat tisztázom, bemutatom a főbb modelleket és elméleteket, valamint áttekintem a mértékadó szerzők kutatási eredményeit.

A dolgozat terjedelmi korlátai miatt legfőképpen az angolszász, valamint az észak-amerikai modelleket és módszereket kívánom megvizsgálni, az 1960-as, 70-es évektől napjainkig terjedő időszakra vonatkozóan.

A hazai helyzet bemutatása során áttekintem a jogi alapokat, a vonatkozó jogszabályokat, normatív utasításokat. Megvizsgálom a közbiztonság megteremtésének, fenntartásának felelőseit, résztvevőit. A vizsgálat tárgyát képezi, hogy a magyar rendőrség jelenlegi szervezeti kultúrája milyen viszonyban áll a közösségi rendészet ideáljával. A továbbiakban bemutatom a kmb-szolgálat mai helyzetét, a tapasztalatokat.

Végül számba veszem a fejlesztési lehetőségeket, a megvalósítás feltételeit, állást foglalok a hipotézisben felvetett problémáról, és megoldási javaslatokat fogalmazok meg.

1.4. Kutatási módszerek

A témához kapcsolódóan a szakirodalom, a vonatkozó jogszabályok, a normatív utasítások, együttműködési megállapodások, szolgálati dokumentumok, valamint a szakirányítási tevékenység során keletkezett dokumentumok tanulmányozása, elemzése, összehasonlítása. Módszerként alkalmazásra került a konzultáció, a szakértői megbeszélés útján történő eszmecsere és információgyűjtés.

2. Fogalmi kérdések

2.1. A közösségi rendőrség fogalma

A „közösségi rendőrség” hangzatos elnevezés, azonban fontos kifejtetni, hogy mit is kell érteni rajta. A téma hazai kutatója, Sárközi Irén 1999-ben az alábbiakat írta erről: *„A közösségi rendőrség gondolatának nagyon gazdag az irodalma. Alkalmanként bizonyos félreértések is adódnak körülötte. Néhányan leegyszerűsítik a rendőrségi-közösségi kapcsolatokra, bizonyos szabadidős tevékenység végzésére. Alkalmanként különféle elnevezésekkel is találkozunk, úgy mint probléma orientált rendőri tevékenység, közösség orientált rendőri tevékenység, közösségi rendészet. A különböző elnevezések azonban hasonlókat takarnak: egy professzionálisan végzett rendőri munkát, amelyben a rendőrség a közösség egy tagjaként, speciális eszközökkel, de a közösség tagjaival együttesen, az ő igényük szerint törekszik segíteni a nyugodt életfeltételeket a közösség tagjai számára.”*³

A közösségi rendészet (community policing) filozófiájának, a programok leírásának, elemzésének nagyon gazdag irodalma van, de univerzális fogalma még nem született meg. Robert Friedmann professzor definíciója szerint a közösségi rendészet *„olyan megelőzésre épülő, társadalmi erőforrásokból táplálkozó, a bűnözés kiváltó okainak megváltoztatására irányuló stratégia, amelynek célja a bűnözés hatékonyabb és hatásosabb kordában tartása, a bűnözéstől való félelem csökkentése, az életszínvonal emelése, a rendőrségi szolgáltatások minőségének javítása és a rendőrség státusának megerősítése. Ennek előfeltétele a rendőrség tevékenységének jobb ellenőrzése, a társadalom nagyobb arányú részvétele a döntéshozásban, és nagyobb érzékenység az emberi és polgári jogok iránt”*.⁴

A fenti definíciót a téma legátfogóbb megközelítéseként tartja számon a szakirodalom, ezért a továbbiakban ezt a meghatározást tekintem kiindulási alapnak.

Tisztázni kell továbbá, hogy mit is értünk közösségen? Bólyai János a következők szerint összegezte a közösség tartalmának lényegét: *„A közösség olyan emberek egyesülése, amelyet közös értékek, érdekek, a társadalom számára pozitív közös célok és a kitűzött célok érdekében folytatott együttes szervezett tevékenység köt össze.”*⁵ A közösségnek ezen értelmezés szerint egyértelműen pozitív értéktartalma van. A továbbiakban közösségen Bólyai János definíciója alapján *„egy adott földrajzi területen élő egymással szociális interakcióban álló emberek csoportját”* értem.⁶ Az idézett szerző meggyőződéssel vallja, hogy *„minél jobban közeledik annak a társadalmi közegnek az állapota, amelyben a*

³ SÁRKÖZI (1999): A közösségi rendőri filozófiáról, gyakorlati megvalósításáról. ORFK Tájékoztató különszám. 1. p.

⁴ FRIEDMANN (1996): Közrendészet: néhány elméleti és gyakorlati megfontolás. Belügyi Szemle, 6. szám, 115. p.

⁵ BÓLYAI (1994): A közösségi rendőrség. In: Gönczöl (szerk.): Büntetőpolitika, bűnmegelőzés. Tanulmánygyűjtemény a szociális szakképzés számára. ELTE Szociológiai Intézet, Szociálpolitika Tanszék könyvsorozata, Budapest. 106. p.

⁶ BÓLYAI (1994): Im. 106-107. p.

*rendőrség működik, a pozitívan értelmezett közösséghez, annál nagyobb az esély arra, hogy valódi közösségi rendőrség jöjjön létre.*⁷

Az egyik probléma abból adódik, hogy a közösségi rendőrség mintájául, vagy legalább is dolgozatom kiindulópontjául szolgáló közösségi rendészeti modell társadalmi bázisát képező észak-amerikai „közösség” szociológiai, kulturális és további más szempontból is nyilvánvalóan eltér az európai (ezen belül a magyar) „közösségtől”.

Korinek László egyik tanulmányában a közösségi rendőrség kiépítésének és az új közbiztonság-védelmi elvek alkalmazási esélyeit latolgatva részletesen elemezte felmerülő kérdéseket. Ennek sorában találjuk, hogy az európai (magyar) lakóhely fogalma nem esik egybe az amerikai megfelelőjével. A szerző óvatosságra int, mivel a nem kellően átgondolt módszerátültetés a lakóhellyel kapcsolatban egy nosztalgikus elképzelést, előfeltételezést tartalmaz. A mai gazdasági feltételek mellett nem lehet a lakóhelyről abban az értelemben beszélni, hogy az egy viszonylag homogén, kollektív identitással rendelkező szociális egység. A gazdasági fejlődés, és az életstílusok elkerülhetetlen individualizációja miatt a társadalmi kapcsolatok fellazultak, a közösség tagjai között csak felületes interakciók vannak. Létező tendencia az elidegenedés és az elmagányosodás. A community policing sikeres alkalmazásához feltételezett tradicionális lakóhely fogalma Európában a legtöbb helyen már visszahozhatatlanul a múlthoz tartozik. Ebben az összefüggésben a lakóhelyre építő és az ott lakók aktív részvételére építő megelőzési stratégia a szerző szerint anakronizmusnak tűnik.

A település mérete a bűnözési leterheltséggel pozitív korrelációt mutat. A településen élők társadalmi aktivizálhatósága az előző kettővel negatív összefüggésben van. Ebből következően éppen a legnagyobb bűnözési rátát mutató nagyvárosokban jelent gondot a lakosság bevonása a bűnmegelőzésbe. A szerző a továbbiakban olyan kérdéseket is felvet, hogy jogállami keretek között a rendőri munkába mekkora befolyást szabad engedni a polgároknak? A módszer támogatói részéről egyetértés van abban, hogy a rendőrség feladatai túlnőnek a rendfenntartás és a bűnüldözés teendőin, és a rendőrségnek bizonyos szerepet kellene felvállalni a település biztonságát és rendjét, valamint a polgárok közérzetét alakító tényezőkkel kapcsolatban is. Kérdés, hogy ez a szerep pusztán a problémák egyszerű jelzésére korlátozódik, vagy magába foglalja a körülmények tevékeny alakítását is?⁸ Erre a továbbiakban visszatérek.

⁷ BÓLYAI (1994): Im. 107. p.

⁸ KORINEK (2006): Nomádok és letelepedettek - gondolatok a közösségi bűnmegelőzésről. Jogtudományi Közlöny, júliusi szám, 263. p.

Katona Géza egyik tanulmányában rámutatott arra, hogy „a rendészettel összefüggő elméleti és gyakorlati kérdések tárgyalását – mind hazánkban, mind nemzetközi szinten – nehezíti az alapvető fogalmak terminológiai tisztázatlansága. Magyarországon a terminológiai zavarok zöme a »rendészet« és a »rendőrség« fogalmak jellegének és tartalmának összekeveréséből, a két főnév szinonimakénti alkalmazásából származik.”⁹

A fogalmi kérdések között ezért szólni kell a „rendőrség” és a „rendészet” közötti különbségről.

„A nemzetközi hivatalos és tudományos fórumokon rendszeresen használt angol nyelvben kifejezetten a „rendészet” jelölésére alkalmazott kifejezést nem ismerünk. A »Police« főnevet a »rendőrség« jelölésére alkalmazzák, bár ennek folyamatos igei alakja a »policing« (»rendőrködés«) olykor szélesebb fogalmat is takar.

A »Rendőrség«-et (»Police«) mint szervezetet a hivatalos jogi nyelv a »law enforcement organ« (törvényvégrehajtó/alkalmazó szervek) gyűjtő kategóriájába sorolja. Ha figyelembe vesszük, hogy ebben az összetett kifejezésben az »enforcement« jelző/főnév tartalmilag bizonyos mértékben utal az erőszakkal történő jogalkalmazás elemére, ez a »rendészet« magyarországi értelmezésével mutat hasonlóságot.”¹⁰

A rendészet mint intézmény- és tevékenységi rendszer gyűjtő fogalom. A továbbiakban a „rendőrség” elnevezés alatt valamely rendőri szervezet értendő. A „közösségi rendészet” kifejezést („rendőrködést”) nem szervezet, hanem a rendőrségi gondolkodásmód („filozófia”) és gyakorlati tevékenység jelölésére használom. Az általam idézett szerzők által használt megnevezéseken viszont a hivatkozás korrektsége érdekében nem változtatok.

2.2. A rendőri tevékenység hagyományos modellje és a közösségi rendőrség meghatározása

A Sárközi Irén által összeállított tanulmány alapján a rendőri tevékenység hagyományos modelljének elemzése, valamint a közösségi rendőrség meghatározása a következő.

2.2.1. A rendőri tevékenység hagyományos modellje

A rendőri tevékenység hagyományos (klasszikus) modelljének három alapvetése:¹¹

- a) Haladjunk a professzionalizmus felé;
- b) Távolodjunk el a politikai befolyásoktól;
- c) Összpontosítsunk a bűnözés elleni harcra.

⁹ KATONA (2008): A kriminálpolitikai és a rendészettudományi fogalomrendszer analízise, az egységes fogalomhasználat biztosítása. 4. számú előtanulmány az átfogó rendészeti stratégia társadalmi vitájához. A Rendőrség Tudományos, Technológiai és Innovációs Tanácsa, Budapest, 11. p. (www.police.hu/data/cms529194/fogalomrendszer_analizise.doc) Letöltés: 2011. december 7.

¹⁰ KATONA (2008): Im. 12. p.

¹¹ SÁRKÖZI (1999): Im. 5. p.

A hagyományos modell fő alkotóelemei:¹²

- a) **Megelőző célzatú járőrözés.** Azon az általánosnak mondható véleményen alapul, hogy csökkenti a lakosság félelemérzetét és elrettenti a lehetséges bűnelkövetőket.
- b) **Gyors reagálás.** A józan ész azt sugallja, hogy a rendőrnek a bűncselekmény helyszínére érkezése javítja az elkövető elfogásának esélyeit, továbbá a gyors reagálás az áldozatnak adandó segítségnyújtás szempontjából is előnyös. Eredménynek tekinthető, hogy a rendőrségre beérkezett hívásokat gyorsan kezelik. A reagálási idő javítása érdekében folyamatosan kutatják az új technológiákat.
- c) **Utólagos nyomozás.** Ha az elkövetőket nem fogják el azonnal, akkor a rendőrség az utólagos nyomozásra támaszkodik. Ennek során bizonyítékokat keresnek és követik a nyomokat az eset felderítése és lezárása érdekében.

Az 1980-as évek jelentős kutatási eredményei az alábbiak szerint foglalhatók össze:¹³

- a) **A differenciált reagálás** a riasztással járó terhek csökkentését célozza, annak érdekében, hogy a rendőröknek több idejük legyen a bűnözés problémáival foglalkozni.
- b) **Gyalogos járőrözés.** Kimutatták, hogy a rendőrök pozitív hozzáállást alakíthatnak ki a lakossággal kapcsolatban, valamint elősegíthetik a rendőrség felé irányuló pozitív hozzáállást is, ha több időt töltenek gyalogosan a lakókörnyezetben.
- c) **Probléma orientált rendőri tevékenység.** A rendőrségnek fel kell hagynia a reaktív, eseményorientált szemlélettel. Ehelyett az olyan bűnözési és rendzavarási problémák azonosítására kell koncentrálnia, amelyek nem megfelelő kezelése felemészti a rendőrségi erőforrásokat.
- d) **Irányított járőrözés.** Kimutatták, hogy a rendőrök jobban ki tudják használni az idejüket a különféle taktikák alkalmazásával.
- e) **Járőrútvonalt profilírozás.** A rendőrök a lehető legtöbbet megtanulják a járőrútvonallukról, majd a járőrözési stratégiákat a bűnözés alakulásának és a lakosság aggályainak megfelelően alakítják.

2.2.2. A közösségi rendőrség meghatározása és elemei

A közösségi rendőrség legjobban egy filozófiaként határozható meg. Ez arról szól, hogy a rendőrség és a polgárok hogyan működnek együtt a közösségükben jelentkező bűnözési és egyéb közrendet sértő cselekmények ellen, ezeket miként azonosítják, és hogyan kezelik. A közösségi rendőrség alkotóelemei a közösségi együttműködés és a problémamegoldás.¹⁴

¹² SÁRKÓZI (1999): Im. 5. p

¹³ SÁRKÓZI (1999): Im. 5. p.

¹⁴ SÁRKÓZI (1999): Im. 5. p.

A közösségi **együttműködésnek** magában kell foglalnia:¹⁵

- a rendőrség pozitív kapcsolatát a közösséggel,
- a közösség részvételét az eredményesebb bűnüldözés és bűnmegelőzés lehetőségeinek felkutatásában,
- a közösség tagjai legégetőbb gondjainak kezelésére irányuló egységes megközelítést, és
- megosztott felelősséget a közösség biztonságérzetét rontó problémák megoldásáért.

A közösségi együttműködés kulcsa a közösségi kapcsolat, a kommunikáció, a bizalom és az információcsere.

A közösségi rendőrség másik fontos összetevője a **problémamegoldás**. Ez egy folyamat, amelynek során kis, földrajzilag meghatározott területeken tanulmányozzuk a bűnözés és az egyéb közrendet sértő cselekmények alakulását, annak érdekében, hogy ezek csökkentésére megfelelő erőforrásokat alkalmazhassunk. Itt tulajdonképpen az ún. „forró pontok”, vagy „nehéz körzetek” azonosításáról van szó. Az amerikai kutatások azt mutatták, hogy az elkövetők 10 %-a valósította meg a bűncselekmények 55 %-át, a sértettek 10 %-a alkotta az áldozattá válások 42%-át, az illetékességi területen a helyszínek 10%-ához kötődött az összes riasztás 60%-a. Ezen személyekre, cselekményeikre és környezetükre összpontosító rendszer-megközelítés jelentős hatással lehet a bűnözés és az egyéb közrendet sértő cselekmények alakulására és a félelemre.¹⁶

A közösségi rendőrség megvalósításhoz a rendőri szerepfelfogásnak is meg kell változnia. A rendőröknek ki kell fejleszteniük magukban a területükkel való azonosulás képességét. Ehhez az alábbi feltételek szükségesek:¹⁷

- a lakossági (közösségi) igények, elvárások megismerése,
- a közösségtől kapott információk kezelése, feldolgozása rendszerezése,
- a bűnözési és egyéb közrendet sértő problémák azonosítása és elhatárolása a véletlen eseményektől,
- a polgárokkal együttesen tervek kidolgozása a felmerülő problémák megoldására,
- időszakonként együttes értékelés a polgárokkal az eredményekről és a további feladatokról.

A rendőrség bizonyos mértékben visszatükrözi a társadalmat, amelyet szolgál. A rendészetnek lehetnek univerzális elemei, azonban számos nemzeti variáció is létezik. A közösségi rendészetre is igaz, hogy egy koncepció mást és mást takarhat a különböző országokban, mint ahogy a továbbiakban néhány ország példáján keresztül bemutatom.

¹⁵ SÁRKÖZI (1999): Im. 5-6. pp.

¹⁶ SÁRKÖZI (1999): Im. 6. p.

¹⁷ SÁRKÖZI (1999): Im. 6. p.

3. A közösségi rendőrség kialakulása és egyes változatai

3.1. Kialakulás és az észak-amerikai változatok

Az első modern városi közösségi rendőrségi szervezet a Sir Robert Peel által 1829-ben alapított londoni Scotland Yard volt. Tőle származik az a gondolat, hogy a rendőrségnek képesnek kell lennie a közbiztonságot fenyegető veszélyek felismerésére és elhárítására. Az általa létrehozott rendőrségi modellt problémamegoldó rendészetnek (problem solving policing) nevezik.¹⁸ Ez szolgált mintaképül az amerikai decentralizált modellnek is. Az eredeti felfogás szerint a rendőr a polgárokkal azonos módon felhatalmazással és örködött a köznyugalom felett. Az egyetlen különbség, hogy rendőr az egész idejét ezen tevékenységre fordította, amelyért cserébe fizetséget kapott.

A XX. század második felére azonban az angolszász világ vezető országaiban is jócskán eltávolodtak az eredeti ideáltól. A legalitás elve megkövetelte a rendészeti tevékenység szabályozását, amely a rendőrtől különleges szaktudást igényelt. Önmagában ez az alkotmányos demokráciák normális fejlődésének részeként is felfogható lett volna, azonban más körülmények hozzá járultak a változáshoz.¹⁹

A rendőrség egyfelől átpolitizálódott, a helyhatóságok pártpreferenciának játékszerévé vált, valamint a korrupció is elérte. Másfelől professzionizálódott, a motorizációval és az informatika fejlődésével elvesztette a kapcsolatát azzal a közösséggel, amelynek a szolgálatára szegődött. Mindez azonban nem járt együtt a hatékonyság növekedésével, hanem ellenkezőleg, csökkent a felderítési eredményesség.²⁰

Visszatérés a problémamegoldó rendészethez, ez volt a jelszó. Az új elnevezés a közösségi rendőrség (community policing) lett. Egyik legteljesebb kifejtése az ún. kanadai modell leírásában található. Ezek szerint a rendőrség legalapvetőbb funkciója a közbiztonság feletti őrökös. A közbiztonságot fenyegető veszélyek azonosítása érdekében állandó párbeszédet kell folytatni a közösséggel. A biztonság kooperációs termék, ezért együttműködésre van szükség a közbiztonságért felelős szervezetekkel. A rendészeti információknak interaktívnak kell lennie, ugyanis az egyirányú és titkos adatgyűjtés hatástalan és a jogkövető polgárok szabadságát inkább veszélyezteti, mint a bűnözőkét. A rendőrnek generális szaktudással kell rendelkeznie. Munkájában a társadalmi kapcsolatainak van a legnagyobb jelentősége. A rendőrség a civil közigazgatás része, meg

¹⁸ SZABO (1999): Police communautaire et médiation, Montreal. Idézi: FINSZTER (2006): A bűnüldözés működési modelljei. In: GÖNCZÖL - KERESZSI - KORINEK - LÉVAY (szerk.): Kriminológia - Szakkriminológia. Complex Kiadó, Budapest, 657. p.

¹⁹ FINSZTER (2006): A bűnüldözés működési modelljei. In: GÖNCZÖL - KERESZSI - KORINEK - LÉVAY (szerk.): Kriminológia - Szakkriminológia. Complex Kiadó, Budapest, 657. p.

²⁰ FINSZTER (2003): A rendészeti elmélete. KJK Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest, 54. p.

kell tehát szabadulnia militarista vonásaitól. Szervezete legyen decentralizált, önkormányzati irányítás és civil ellenőrzés alatt kell működnie.²¹

André Normandau és Barry Leighton szerint a kanadai rendőrségre leginkább az Egyesült Államokban bekövetkezett változások hatottak, főként a rendőrség és a közösségek közötti kapcsolat. Valójában nem a londoni fővárosi negyedben kialakított modell felújításáról van szó. Az új módszer általános célkitűzésként partneri kapcsolatot irányoz elő a rendőrség és a közösség viszonyában a bűnözés és a hozzá kapcsolódó problémák tekintetében. A szerzők szerint a helyi közösséggel való kapcsolat a rendőrségek szervezetének és működésének alapvető átalakítását igényli. Ez a szervezet eltér a „professzionalista” modelltől, amely a bűnözés elleni küzdelmet kizárólagosan rendőri feladatnak tekinti. A közösséggel kialakuló új kapcsolat új, fontos forrásokat mozgósít. A modell egy olyan új típusú „védernyőt” reprezentál, amely nem csak a bűnözés ellenőrzésére korlátozódik.²²

Finszter Géza szerint az Egyesült Államokban a közösségi rendőrségnek két változata jött létre. Az egyik változat a veszély-források feltárására helyezi a hangsúlyt, ezért a társadalmi kapcsolatok létrehozására állandó bizottsági fórumokat teremt és folyamatos párbeszédet a folytat a lakossággal. Ilyen a chicagói modell. Előnye, hogy nem enged teret a rendőri önkénynek, és jó kapcsolatokat ápol a kisebbségekkel, valamint a szegényebb rétegekkel is, viszont eredményei nem látványosak.

A másik változat New York példája, ahol a veszélyforrások represszióval történő felszámolása képezi a stratégia alapját. Itt látványos eredmények születtek, azonban a rendőri túlkapások és visszaélések száma jelentősen nőtt. A New York-i megoldásnak nagyszerű volt a reklámja, azonban a propaganda elfedi, hogy bűnözés csökkenése egy olyan magas szintről indult el, amelyre Európában nincs példa. Az egyik nagyvárosi régióból kiszorult bűnözés rendszerint máshova helyeződik át, végül pedig a statisztikai adatok megbízhatatlanságával is számolni kell. Utóbbiak miatt ez a megoldás a szakértők egy részéből éles kritikát váltott ki.²³

Jean-Paul Brodeur úrnak, egy budapesti konferencián kifejtett álláspontja szerint a közösségi rendőrség a társadalommal kooperáló preventív stratégia megvalósítására született, de ez a gondolat az USA-ban teljesen eltorzult. A New-York-i Zéró tolerancia a repressziónak nyitott utat, olyan mértékben, hogy az még az erőszakhoz szokott amerikai közönségben is visszatetszést váltott ki.²⁴

A kanadai nagyvárosokban a 90-es évek közepe óta csökkent a bűnözés, kisebb lett az áldozattá válás esélye, ritkábbak lettek a rendőri intézkedések elleni panaszok és a

²¹ FINSZTER (2006): Im. 657-658. pp.

²² NORMANDEAU - LEIGHTON (1992): A közösségi rendőrség Amerikában. Rendészeti Szemle, 10. szám, 101. p.

²³ FINSZTER (2006): Im. 658-659. pp.

²⁴ FINSZTER (2003): Im. 69. p.

segélyhívó telefonálások. Nőtt a rendőri létszám, javult a rendészet technikai ellátottsága, a rendőri pálya vonzóbb lett, a beosztottak elégedettebbek munkájukkal. Növekedett a lakosság biztonságérzete. A korábbi időszakban súlyosnak számító gondok, (csavargás, kéregetés, drogfogyasztás, iskolakerülés, családon belüli erőszak) érezhetően visszaszorultak.

Az előbbi értékelés a közösségi rendőrség egyik alapítójától, a kanadai André Normandeau-tól származik, aki rámutatott, hogy a siker alapja a rendőrség decentralizálása, a közbiztonsági kockázatok geográfiai pontossággal történő felmérése, a rendőrségi jelenlét láthatóvá tétele, a civil megelőzési programok sokasága, valamint a korrekt helyzetértékelés a bevezetésre javasolt intézkedések előtt, majd a folyamatos kontroll a végrehajtás alatt, és végül az eredmények utólagos felmérése.²⁵

3.2. A közösségi rendészeti gondolkodásmód alkalmazásának európai példái

Feladat- és hatáskörmegosztás szempontjából Európában a rendészeti modellek két nagy rendszerét különböztetjük meg. Az egyik a decentralizált angolszász önkormányzati, a másik a centralizált kontinentális államrendőrségi formáció.²⁶ Ezek részletes bemutatását és a két nagy rendszer megkülönböztető ismérveinek felsorolását mellőzöm. Ehelyett arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy a közösségi rendőrség európai szülőföldje Anglia. Történelmi előzményeit tekintve a közösségi rendőrség a polgárok önkéntes társulásaiból, alulról építkezve, a helyi autonómiák irányításával jött létre, és nem a központi hatalom fegyveres erejéből vált külön. További sajátossága, hogy ezek a rendőrségek nem rendelkeznek olyan nyomozó hatósági jogkörökkel, mint amelyet a kontinensen megszoktunk.²⁷ Az angolszász rendszer a közösségek önvédelmi jogosítványaiból hozta létre a rendőrségét, és abban mindig közvetlenül megmaradt ez a közösségtől származtatott jogosítvány. Ebből következően az angol (és az amerikai) rendőri hatalmat az egyénektől kapott jogosítványok legitimálják. A rendőr ebben a rendszerben nem több és nem is kevesebb, mint fegyveres polgár.²⁸ A közösségi rendőrség kialakulásának ismertetése kapcsán már kitértem arra, hogy a fegyveres polgár fikciója napjainkra túlhaladott.

A kontinentális Európa rendőrségei felhatalmazásukat a közjogból kapják és ennyiben a rendőrség léte a szuverén nemzetállam egyik attribútuma. A felhatalmazásnak az impériumból származó eredete nem csak a centralizált államrendőrségi (nemzeti) modelleknél érvényes, hanem az önkormányzati rendőrségi szisztémában is kimutatható.

²⁵ NORMANDEAU (1998): Bilan provisoire de la recherche évaluative sur la police professionnelle de type communautaire. Revue internationale de la Criminologie, no. 2., 178. p. Idézi: FINSZTER (2006): Im. 659. p.

²⁶ FINSZTER (2005): Rendőrségek Európában (Nyugat Európai modellek). In: BALOGH - HORNYÁK (szerk.): Tanulmánykötet Erdősy Emil professzor 80. születésnapja tiszteletére. Studia Iuridica Auctoritate Universitatis Pécs Publicata 136. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs, 129. p.

²⁷ FINSZTER (2006): Im. 659. p.

²⁸ FINSZTER (2003): Im. 147. p.

Ebben az esetben az államhatalom a municipium részére közigazgatási feladatot delegált, és a helyi rendészeti igazgatás jogához az autonómia megkapta a szükséges hatósági kényszer alkalmazásának jogosítványait. A felhatalmazás szélessége terén nagyok az eltérések az egyes államok között (pl. Belgiumban, vagy Hollandiában nagyon széles, a francia helyhatósági rendőrségek esetében pedig nagyon szűk). A jogi felhatalmazás mellett a rendészeti hatalom másik eredője a közösségnek a közbiztonság iránti szükséglete. A feudális abszolutizmusban a hatalom már nem csak uralmat jelentett az alattvalók felett, hanem kötelezettséget is. Ennek teljesítésére született meg a rendőrhivatal. A kontinentális megoldás jellemzője, hogy a közösségi szükséglet kielégítését közjogi felhatalmazással rendelkező igazgatási egységekre bízták.²⁹ A legitimáció forrása tehát merőben eltér egymástól a kontinentális és az angolszász rendszerekben, amely számos más ismerv mellett jelentős elhatároló tényező.

Finszter Géza a kontinentális Európa eltérő rendőrségi kultúrájáról, a francia-porosz hagyományokról, és a kódexes jogrendszerek sajátosságairól szólva kijelentette, hogy az egységes, centralizált és katonai elvekre támaszkodó rendészeti szervezet nem alkalmas a közösségi rendőrségi példa követésére. Erre példaként hozza a Franciaországban megszervezett decentralizált városi rendőrséget, amely a centralizált nemzeti rendőrség – és a csendőrség (megjegyzés tőlem: B.R.) – mellett nehezen találja meg a helyét, ezért egyelőre nem vállalkozhat arra, hogy a helyi közbiztonsági rendszer meghatározó szereplője legyen. A működőképes példák között említi viszont a német bűnmegelőzési modellt, valamint a városi őrség elnevezéssel működő lengyel önkormányzati rendőrséget.³⁰ Egy korábbi tanulmányában a nyugat-európai országok rendőrségeinek modernizációja kapcsán azonban az alábbi megállapítást tette: *„A közösségi rendőrség filozófiájának amerikai rendszere nem mindenben nyert elfogadást az öreg kontinensen, de néhány felismerése exportálhatónak bizonyult. Ilyen a partneri kapcsolatok erősítése a helyi közösségekkel, a közbiztonság kooperációs termékként való felfogása, a prevenciónak a hatósági kényszer elé helyezése, a szituációs megelőzési taktikák alkalmazása, a területi rendőrségek felelőssége a helyi autonómiáknak, a hatékonyság nem statisztikai eszközökkel történő mérése, a lakosság rendőrségről kialakított véleményének meghatározó szerepe, végül a szubjektív biztonság erősítése mint első számú szakmai célkitűzés.*”³¹

²⁹ FINSZTER (2003): Ím. 146-147. p.

³⁰ FINSZTER (2006): Ím. 659-661. p.

³¹ FINSZTER (1999): Európai rendészeti modellek és a magyar rendőrség. In: DOMOKOS (szerk.) Kriminológiai Közlemények 57. Magyar Kriminológiai Társaság, Budapest, 243. p.

4. A rendőrség Magyarországon napjainkban

A rendőrség és az önkormányzatok

4.1. A magyar rendőrség típusjegyei és alkotmányos alapja

A magyarországi helyzet ismertetése kapcsán érdemes rögzítenünk, hogy milyen típusjegyekkel rendelkezik a magyar rendőrség, melyek szervezetének és működésének domináns vonásai.

„A magyar rendőrség dekoncentrált államigazgatási szervezet, amelyben a hatáskörök erős centralizációja valósul meg. Működési stratégiájának fő iránya szerint reaktív (reagáló) rendőrség, széles processzuális jogosítványokkal a büntető felelősségre vonás előkészítő szakaszában.”³²

Megállapíthatjuk, hogy katonai elvek szerinti – az államszocializmusból örökölt – szervezeti felépítés és működés az 1989-es rendszerváltást követően, és az azóta eltelt több mint húsz év alatt is szinte érintetlen maradt. A rendőrség kívül maradt a civil közigazgatás köréből.

Finszter Géza a következőképpen jellemezte a magyar rendőrség alkotmányos helyzetét:

- az 1989-es alaptörvény bizonytalanságban hagyta a rendőrség közjogi helyzetét,
- az 1989-es fordulat nem tisztázta, hogy a rendőrség kormányzati irányításának milyen követelményeknek kell megfelelni a demokratikus jogállamban,
- a militarizált és centralizált szerkezet akadályozta a rendőrség szakmai fejlődését, az értelmes belső munkamegosztást, a rendészeti feladatok színvonalas teljesítésének egyik fontos garanciáját jelentő professzionalizmus kialakulását.³³

Az államszervezetben a rendőrség jelenleg a közigazgatás jelentősen elkülönített alrendszere. Bár ez a modell is alkalmas az alkotmányos demokráciák uniós értékrendjének teljesítésére, azonban fejlesztése a joguralom erősítése, a hatékonyság növelése és az uniós együttműködés követelményeinek irányában csak nagyon szűk határok között lehetséges. Ellenben a modell korlátlan azoknak a veszélyforrásoknak a halmozásában, amelyek a törvénysértések lehetőségét hordozzák. Ezért állítja Finszter Géza, hogy a modernizáció elkerülhetetlen!³⁴

A mai magyar rendőrség az állampolgárok felé leginkább a hagyományos rendfenntartó modell sajátosságait mutatja, annak pozitív és negatív hatásaival együtt. Úgy tűnik azonban, hogy tevékenysége a polgárok elvárásainak egyre kevésbé felel meg.

³² FINSZTER (1994): Rendőrségi modellek. Belügyi szemle, 3. szám, 14. p.

³³ FINSZTER (2010a): A rendészet rendszerszemléletű megközelítése és a stratégiai tervezés. In: Tanulmányok a rendészeti stratégiához, Rendészeti Szemle Különszám, 114. p.

³⁴ FINSZTER (2008): Joguralom és erőszak monopólium. Rendészeti Szemle, 11. szám, 87. p.

A rendőrség jogállamiságnak megfelelő átalakítására több modernizációs program és stratégia tervezet is készült (a legutóbbi rendészeti stratégia 2009-ben), amelyek azonban nem jutottak el a megvalósítás fázisába. A közelmúltban több, a rendszerváltás óta eltelt több mint húsz év történéseit, rendészetpolitikai „tévelygéseit” bemutató tanulmány látott napvilágot.³⁵ Krémer Ferenc monográfiájából kiderül, hogy az elmúlt húsz évet leginkább az elavult rendőrségi struktúrának a bebetonozása jellemezte, annak lebontása és demokratikus átalakítása helyett. Molnár Katalin a könyvhöz írt recenziójában kifejti, hogy a jelenlegi merev struktúrának *„rugalmatlanságát nyögi a rendőrség, s azok a rendőrök, akik tudnának (mert például megvannak hozzá a szakmai és szociális kompetenciáik) és szeretnének is (mert elkötelezettek a demokratikus értékek iránt) másként dolgozni. És minden következményét nyögjük mi, állampolgárok is, amikor nem bízunk a megtépzott presztízsű, korszerűtlen, lassú, bürokratikus és kevésbé hatékony rendőrségben, s valahányszor közvetlen kapcsolatba kerülünk vele, alávetettnek, kiszolgáltatottnak érezzük magunkat. Ezek a szakemberek azonban vagy nem jutnak szerephez, vagy ha mégis, akkor nem mernek kezdeményezni, mert értékeik, elveik idegennek hatnak, s az ezeken alapuló megoldási javaslatokat kivetí a rendszer. Így magányosan, ideig-óráig építgetik a rendőrség helyi házait (üdítő kivételként városi kapitánysági szinteken). Ahelyett, hogy ez a ház – vagyis a szolgáltatói rendőrségi modell – lenne az egész magyar rendőrség filozófiája.”*³⁶ Az utóbbira, vagyis a „rendőrség házára”, kiváló példa Krémer Ferenc egyik tanulmányában részletesen bemutatott belga rendőrségi reform.³⁷

Finszter Géza és Korinek László a tervezési kudarcok fő okaként az jelölték meg, hogy a rendőrség az alkotmányos alapok újrafogalmazása nélkül nem modernizálható.³⁸

A 2010. évi országgyűlési képviselői választásokon, és az őszi önkormányzati választásokon nyertes politikai pártok vezetőinek nyilatkozatai, a Nemzeti Együttműködés Programja címet viselő kormányprogram közbiztonságra vonatkozó részei, valamint a választás óta eltelt időszak jogalkotási fejleményei alapján az érzékelhető, hogy a kormányzó politikai erők elképzelései nem a decentralizáció, hanem sokkal inkább a centralizáció irányába mutatnak.³⁹

Az Országgyűlés kormányzó többsége által 2011. április 18-án elfogadott – 2012. január 1-jén a hatályba lépett – Magyarország Alaptörvénye alapján egyértelmű, hogy a rendőrség továbbra is kormányzati irányítás alatt maradt. Szó sincs decentralizációról,

³⁵ KRÉMER (2010): Rossz döntések kora, Rendészetpolitikai tévelygések a rendszerváltás első húsz évében. Napvilág Kiadó, Budapest., valamint SZIKINGER (2010): Elképzelések a magyar rendőrség jogállami átalakítására. Belügyi Szemle, 7-8. szám, 43-70. p.

³⁶ MOLNÁR (2010). Im. uo.

³⁷ Lásd: KRÉMER (2009): A belga rendőrség(i reform). In: VALCSICSÁK (szerk.) Az Európai Unió tagországainak rendőrségei I. Tanulmánykötet a 2008. május 6-i Nemzetközi Tudományos Konferencia előadásaiból. Rendőrtiszt Főiskola, Budapest, 49-59. pp.

³⁸ FINSZTER - KORINEK (2010): Igazodj! Népszabadság, 2010. augusztus 29. (<http://www.nol.hu/archivum/20100828-igazodj>)

³⁹ A Nemzeti Együttműködés Programja, 2010. május 22. (<http://www.parlament.hu/irom39/00047/00047.pdf>)

vagyis arról, hogy a végrehajtó hatalom a rendőrség irányításában megosztaná felelősségét a települési önkormányzatokkal. Ezzel azonban végső soron a közbiztonság védelméért való politikai felelősséget is magára vállalja. Az Alaptörvény szabályozza, hogy a rendőr miként maradjon távol a politikától, azonban nem szól arról, hogy a kormányzat hogyan tanúsítson önkorlátozást a rendészet irányításával kapcsolatban. A rendőrséget illetően a hatályon kívül helyezett Alkotmányhoz képest az Alaptörvényben annyi változás történt, hogy a rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok immár nem egy fejezetben szerepelnek a Magyar Honvédséggel, hanem önálló cím alá kerültek. Ez üdvözlendő fejlemény, azonban nyilvánvalóan nem azonos a fentiekben említett „alkotmányos alapok újrafogalmazásával”.

4.2. A centralizált szervezeti felépítés jellemzői és következményei

Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervnek nevezett rendőrség alapvetően a centrális vezetési modell szerint működik. Erre a döntési hatás- és illetékességi körök központosítása jellemző. A szervezeti elemek közötti információáramlás alapvetően felülről lefelé történik, amely a felsőbb szintekről érkező parancsokban, utasításokban, intézkedésekben testesül meg. Az alsóbb vezetési szintekről az információáramlás a kialakított ügyeleti és jelentési rendszereken keresztül biztosított. Az alábbiakban áttekintem azokat a nézeteket, amelyek a közösségi rendészet megvalósíthatóságát abból a szempontból világítják meg, hogy ennek van-e realitása a centralizált szervezetben.

„A közösségi rendészet (Community Policing) ellentétben áll a bürokratikus, félkatonai rendészettel. A bürokratikus rendőrségi munka a bűncselekményekre koncentrál, és nem érdeklődik a közösség problémái iránt. Meghatározó jellemzője a hierarchia és a központi irányítás. A rendőrség »távoli és rideg«. A közösségi rendészet kevésbé helyez hangsúlyt a szervezeti felépítésre, szervezési elve a decentralizáció, a polgárok problémáinak megoldására, a bűnmegelőzésre és rendfenntartásra koncentrál. A rendőrök látható és elérhető tagjai a társadalomnak, egyfajta társadalmi kontrollt testesítenek meg. A közösségi rendőrség sikere nagyban függ a társadalommal való kommunikációtól.”⁴⁰

Christián László szerint **„közösségi rendőrség kizárólag önkormányzati rendőrségként képzelhető el**, de nem minden önkormányzati rendőrség közösségi rendőrség is egyben. Amennyiben az önkormányzati rendőrség állományának tagjai kvázi „zsoldosként”, a helyi közösség problémáit kevésbé átérezve állnak szolgálatba, akkor önkormányzati

⁴⁰ MANNING (1997): Police Work, The Social Organisation of Policing. Second Edition, Waveland Press, Illinois. Summary. Idézi: CHRISTIÁN (2011): A rendészet alapvonalai, önkormányzati rendőrség. Széchenyi István Egyetem, Győr. Universitas-Győr Nonprofit Kft., 185-186. pp.

rendőrségről beszélhetünk csupán. Abban az esetben, ha a rendőröket tudatosan az adott közösségből választják ki, akkor már közösségi és önkormányzati rendőrségről beszélünk egyben. Az önkormányzati rendőrség a nagyobb halmaz, amely magában foglalja a közösségi rendőrség rendszerét, rész-egész viszonyban vannak egymással.”⁴¹ A közösségi rendőrség megkülönböztető ismérvének tehát azt tekinti, ha az önkormányzati rendőrség tagjai az adott közösségből kerülnek kiválasztásra, valamilyen általa ki nem fejtett szempontrendszer alapján. Álláspontom szerint ez a mai társadalmi viszonyok között nem elhatárolási alap. Kétségtelen viszont, hogy a „közösségi rendőr” akkor lehet igazán sikeres, ha ismeri az adott közösséget, átérzi annak problémáit, és annak részének tartja magát. A közösség tagjai általi ismertsége és a személye iránti bizalom ugyancsak fontos.

Bólyai János az általam már idézett tanulmányában kijelentette, hogy **az önkormányzati rendőrség és a közösségi rendőrség nem azonos fogalmak**. A kanadai Barry N. Leightonra utalva úgy látta, hogy a rendőrség és a közösség közötti kapcsolatnak nagyobb esélye lehet a rendőrség decentralizálása esetén. Ő tehát nem zárta ki a közösségi rendőrség lehetséges köréből a centralizált struktúrákat sem.⁴²

Robert R. Friedmann professzor a közösségi rendészet általa megadott – korábban idézett – fogalmához kapcsolódóan kiemelte, hogy annak kiindulópontja a bűnözést kiváltó okok fókuszba helyezése, amely potenciális lehetőség a bűnözés csökkentésére és a többi kiemelt cél elérésére is. Ezzel összefüggésben az alábbi három faktor figyelembevételét tartotta fontosnak:

1. a kapitányságokon, őrsőkön belüli szervezeti változások;
2. a (rendészeti) szervezetek közötti összefogás;
3. a társadalom, a maga szükségleteivel és erőforrásaival.⁴³

A szervezeti változásokkal kapcsolatban kijelentette, hogy **„decentralizálni kell a rendőrség szervezetét** annak érdekében, hogy a tisztviselők minél jobban belesimuljanak a társadalom egészébe, ezzel érzékenyebbé válva a polgárok érdekeire, de így jobb kapcsolatrendszert is tudnak kialakítani velük”.⁴⁴ 1997. szeptember 25-én a Budapesti Rendőr Szakközépiskolában a közösségi rendőrségről tartott előadásában elmondta, hogy az három ismérvet foglal magában: a professzionalizmus, valamint a közösséghez való közeledés iránti elkötelezettséget, de a társadalomtól való kellő távolságtartás által. Az újfajta rendőrség abban különbözik a régitől, hogy a régi inkább reaktív cselekvésű, az új pedig proaktív. A reaktív rendőrség alapvetően bűnüldözői tevékenységet folytat, míg a

⁴¹ CHRISTIÁN (2011): A rendészet alapvonalai, önkormányzati rendőrség. Széchenyi István Egyetem, Győr. Universitas-Győr Nonprofit Kft., 185. p.

⁴² BÓLYAI (1994): Im. 124. p.

⁴³ FRIEDMANN (1996): Im. 116-117. pp.

⁴⁴ FRIEDMANN (1996): Im. 117. p.

proaktív rendőrség bűnmegelőzői tevékenységet.⁴⁵ Robert R. Friedmann szerint a közösségi rendőrségi modell nem nélkülözheti a bűnüldözői tevékenységet, mert bár a **kapcsolattartásos bűnmegelőzés** révén csökken a bűncselekmények száma, még mindig követnek el bűncselekményeket, amelyeket természetesen üldözni és büntetni kell. Álláspontja szerint a közösségi rendőrségi filozófia nem követel új rendőrségi modellt, hanem a **hagyományos modellben is elterjeszthető és követhető**. Ennek igazolására azt hozta fel, hogy még a nagyon erősen bűnüldözői szemléletű amerikai rendőrségnél is egy rendőr napi munkájának csak kb. 10-15 %-át teszi ki a „törvénykikényszerítő” tevékenység, és a munkaidő maradék 85-90 %-ában más tevékenységet folytat, pl. segítséget nyújt az állampolgároknak, felvilágosítást ad. Ha a rendőr a munkaideje ezen nagyobb hányadát a szolgálati területének lakóival ismerkedésre és kapcsolattartásra fordítja, akkor lényegében a közösségi rendőrségi filozófia szerint cselekedett.⁴⁶

Katona Géza a „közösségi rendőrség” működési elveinek kifejtését követően kijelentette, hogy annak megvalósítására a decentralizált szerveknél jobbak a lehetőségek, de a módszer tulajdonképpen a központilag irányított rendőri szervek esetében is alkalmazható.⁴⁷

Hazánkban a decentralizáció irányába történő elmozdulás érdekében az elmúlt években több tudományos javaslat és stratégia-tervezet is készült, azonban a politikai vezetés ezeket nem akceptálta. Úgy tűnik nincs politikai szándék arra, hogy a rendőrségi szerveket proaktív hatalommal ruházzák fel és a közrendvédelmi szolgálat tekintetében decentralizációt hajtsanak végre. A szubszidiaritás elve szerint a keletkezett ügyeket azon a vezetési szinten kell megoldani, ahol a problémára leghatékonyabban tudnak reagálni. A döntési hatásköröket, a felelősségi köröket ennek megfelelően kell elosztani. Gyakran előfordul, hogy helyi ügyeket a központból vezérelve próbálnak megoldani, ahelyett hogy azt a helyi szintre bíznák (az erők és eszközök biztosításával).

Finszter Géza szerint a centralizált szervezet erőinek nagy részét a központi feladatokra kénytelen koncentrálni, eközben azonban elveszti helyismeretét és kapcsolatait azokkal a kis közösségekkel, amelyek a helyi közbiztonság hiányát érzékelik. A centralizált szervezet a kényszer alkalmazására összpontosít és szinte teljesen tehetatlenné válik akkor, amikor szolgáltató támogató funkcióit kellene teljesítenie. Minden akcióját a gyanakvás és

⁴⁵ FRIEDMANN. (1997): A közösségi rendőrség témakörében 1997. szeptember 25-én a Budapesti Rendőr Szakközépiskolában tartott előadás. Közreadta: SZILÁGYI (1997): Összeállítás a „Közösségi rendőrség – valóság vagy utópia?” című konferencián elhangzott előadásokból. In: BABUS (szerk.): A közösségi rendőrség - valóság vagy utópia? Szöveggyűjtemény II. Budapesti Rendőr Szakközépiskola, 25. p.

⁴⁶ FRIEDMANN (1997): A közösségi rendőrség témakörében 1997. szeptember 25-én a Budapesti Rendőr Szakközépiskolában tartott előadás. Közreadta: SZILÁGYI (1997): Im. 26. p.

⁴⁷ KATONA (1995): A közösségi rendőrség fogalma és helye a bűnmegelőzés rendszerében. In: LÉVAY (szerk.): Alkotmányos büntetőpolitika, bűnmegelőzés a család évében. Az I. Országos Kriminológiai Vándorgyűlés anyaga. Kriminológiai Közlemények különkiadás, Budapest - Szolnok, 186. p.

a titkolózás szövetébe burkolja, a bűnüldözés logikájának megfelelően gyanakszik a társadalomra, ahelyett, hogy együttműködne vele. Mindeközben a helyi közbiztonság felértékelődik, mert a helyi veszélyforrások megnövekszenek. Mindez független attól, hogy az országos bűnügyi statisztikák javuló tendenciát mutatnak. Egyre romlik a lakosság biztonságérzete is.⁴⁸

A következő kiútkeresési próbálkozásokat, illetve lehetőségeket említette meg:⁴⁹

1. A közösség önvédelem önkéntes szerveződéseinek támogatása. Ennek körében a rászoruló önkormányzatok normatív támogatást kapnak a különböző társadalmi önvédelmi szervezetek létrehozásához, illetve szélesítik a polgárőrség jogosítványait.
2. Az önkormányzati fenntartású közterület-felügyelet megerősítése, illetve a mezőőr, hal- és vadőrök intézménye.
3. Az állami rendészeti hatóságok dekoncentrált szerveinek kiépítése a közterületeken (rendőrös, rendőrállomás, kmb).
4. Az önkormányzati rendőrség felállítása, amelyre azonban eddig kísérlet sem történt hazánkban. Idézett tanulmányában részletesen elemezte az önkormányzati rendőrség esélyeit.⁵⁰

Az önkormányzati rendőrség létrehozásának esélylatolgatása kapcsán érdemes dr. Pintér Sándor belügyminiszter úrnak az Országgyűlés Honvédelmi és rendészeti bizottsága előtt 2011. július 5-én tett nyilatkozatát idézni. Ő így fogalmazott: „*nem kell önkormányzati rendőrség, nem kell csendőrség, az Országos Rendőr-főkapitányság és a Belügyminisztérium irányítása alatt álló fegyveres szervek az ország közrendjét, közbiztonságát megfelelő szinten tudják biztosítani*”⁵¹.

Ezen körülmények, valamint a jogalkotási folyamatok figyelemmel kísérése alapján látható, hogy nincs szándék átfogó rendőrségi reformra, illetve arra, hogy a rendőrség vonatkozásában decentralizációra kerüljön sor, hiszen az általános irányvonal ezzel éppen ellentétes. A realitásokból kiindulva dolgozatomban az állami rendészeti hatóságok dekoncentrált szerveinek körében elsődlegesen a kmb szerepével kívánok foglalkozni. Előtte azonban – a témához kapcsolódóan – indokolt áttekinteni a rendőrség és a helyi önkormányzatok kapcsolatát, valamint a legutóbbi jogalkotási folyamatokat és szervezeti változásokat.

⁴⁸ FINSZTER (2010b): Erőszakszervezet vagy biztonságot szolgáltató hatóság, Tanulmány a rendőrségről. In: VIRÁG (szerk): Kriminológiai Tanulmányok 47. OKRI, Budapest, 194. p.

⁴⁹ FINSZTER (2010b): Im. 195. p.

⁵⁰ FINSZTER (2010b): Im. 196-200. pp.

⁵¹ Jegyzőkönyv az Országgyűlés Honvédelmi és rendészeti bizottságának 2011. július 5-én, kedden, 9 óra 7 perckor az Országház földszint 93. számú tanácstermében megtartott üléséről. 16. p. (<http://www.parlament.hu/biz39/bizjvk39/HOB/1107051.pdf>) Letöltés ideje: 2011. december 12. 20:00

4.3. A rendőrség és a helyi önkormányzatok kapcsolata hazánkban

A rendőrség együttműködésére vonatkozó szabályokat az Rtv. III. fejezete tartalmazza. Az Rtv. részletes szabályozást ad a rendőrség és a helyi önkormányzatok kapcsolatáról, azonban csak csekély befolyásolási lehetőséget biztosít helyi önkormányzatok számára a rendőrség közbiztonsági tevékenységét illetően. Mindez nem érinti a rendőrség szervezeti és hatásköri önállóságát. Az Ötv. 8. § (1) bekezdése a települési önkormányzati feladatok körében nevesíti a helyi közbiztonságról való gondoskodást. Mivel az önként vállalt feladatok között szerepel, így az Ötv. 8. § (2) bekezdése szerint a települési önkormányzat maga határozza meg, hogy – a lakosság igényei alapján, anyagi lehetőségeitől függően –, milyen mértékben és módon látja el.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 17. pontja a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok körébe sorolja a település közbiztonságának biztosításában történő közreműködés kötelezettségét. A feladat 2013. január 1-jétől – az Ötv. jelenlegi szabályaitól eltérően – az önkormányzatok részére kötelező lesz. A település közbiztonságának biztosításában történő közreműködés önkormányzatok részére történő kötelező jellegű előírása miatt növekszik majd az adott település közbiztonságáért való felelősségük. Más jellegű feladataiktól megszabadulva, talán éppen ezen a téren találhatnak majd önmagukra, és a jelenleginél nagyobb szerepet vállalnak a közbiztonság javításában. Ez költségigényes beruházás, de nem csak és kizárólag az anyagi oldala van.

Az Rtv. 9. § (1) bekezdése alapján „a települési önkormányzat szerződést köthet a közigazgatási illetékességi területén működő rendőrkapitányság, vagy határrendészeti kirendeltség vezetőjével – rendőrségi kötelezettségvállalás esetén a rendőrfőkapitány előzetes egyetértésével – különösen a **helyi közbiztonságot érintő feladatok ellátása**, a rendőrség és az önkormányzati szervek **tevékenységének összehangolása**, valamint az illetékességi területén működő **rendőri szerv létesítésének, bővítésének és fejlesztésének elősegítése** érdekében. A szerződés megkötésétől a rendőrség elzárkózhat, ha az jogszabályt sért vagy ellentétes a felettes rendőri szerv vezetőjének rendelkezésével, illetve, ha annak pénzügyi, anyagi fedezete nem biztosított vagy tartalma szakmailag megalapozatlan”.

Az Rtv. 9. § (2) bekezdése tartalmazza, hogy az (1) bekezdés szerinti szerződés teljesítéséről, a juttatott eszközök felhasználásáról a rendőrség és az önkormányzat képviselő-testülete egymást kölcsönösen tájékoztatja. A szerződésben vállalt kötelezettség teljesítésének elmaradása esetén az önkormányzat a felettes rendőri szervhez fordulhat.

5. Hazai próbálkozások a közösségi rendészeti gondolkodásmód alkalmazására

A közösségi rendőrség irányába történő elmozdulást 1996-ban tűzte ki az országos rendőri vezetés, mely a 1998-tól 2000-ig tartó időszakra szóló, a közbiztonsági szervekre vonatkozó fejlesztési koncepcióba (a továbbiakban: Koncepció) bekerült. Az 1998-as vezetőváltás kapcsán azonban az ügy lekerült a napirendről.⁵² A Rendőrségnek a közbiztonsági helyzet javítására, a bűnözés visszaszorítására kidolgozott hároméves középtávú fejlesztési programjáról szóló 1053/1997. (V. 28.) Korm. határozat 2. pontja előírta, hogy a „lakossággal együttműködve olyan szolgáltató, együttműködő rendőrség alakuljon ki, amelyben valamennyi területen kvalifikált, megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretekkel rendelkező állomány teljesít szolgálatot. Ennek érdekében ki kell dolgozni a rendőrképzés középtávú koncepcióját.” A kormány-előterjesztés a következőképpen fogalmazott: „A közbiztonsági állomány bűnüldözési feladatokkal összhangban elképzelt középtávú célja egy új típusú, közterületi járőrszolgálat létrehozása és működtetése.

E szolgálat főbb tartalmi elemei: a büntetés-centrikus fellépés helyett a segítő, támogató, meggyőző formák előtérbe helyezése, a kommunikáción alapuló közterületi jelenlét, az állampolgárok biztonságérzetét növelő tevékenység szorgalmazása. Kiemelt jelentősége van a lakossággal való együttműködés és partneri viszony fejlesztésének.”⁵³

„Az új típusú közterületi járőrszolgálat és feladatellátás szervezeti alapjait a rendőrsők, a körzeti megbízotti szolgálat és az autópálya rendőrség jelenti.”⁵⁴

„Kiemelt célunk a körzeti megbízottak „közösségi rendőr” szerepének erősítése, létszámuk növelése, alapvető technikai- és kommunikációs eszközökkel, valamint megfelelő járművekkel való ellátásuk.”⁵⁵

A Koncepcióban szerepelt, hogy „az új típusú körzeti megbízotti szolgálat célja a társadalmi elvárásoknak és az állampolgári érdekeknek megfelelően azon folyamatok elindítása a törvényes rend érdekében, melyeken keresztül a közösségi rendőri kép kialakítható. A szolgáltatás orientált közterületi feladatokon túl a bűnügyi érzékenységen alapuló megelőző rendőri tevékenység megvalósítása a mindennapi munkában”.⁵⁶

A Koncepció a „körzeti megbízotti feladatok ellátásának elvei” alcím alatt az alábbiakat tartalmazta: „A körzeti megbízottak munkájának hatékonyságát, eredményességét az

⁵² KORINEK (2006): Im. 261. p.

⁵³ A rendőrségnek a közbiztonsági helyzet javítására, a bűnözés visszaszorítására kidolgozott hároméves középtávú fejlesztési programjáról szóló kormány-előterjesztés 1997. március 28. Kivonatolva ismerteti: BABUS (szerk.) (1997): A közösségi rendőrség – valóság vagy utópia? Szöveggyűjtemény I. Budapesti Rendőr Szakközépiskola, 1997. 84. p.

⁵⁴ BABUS (szerk.) (1997): Im. 84. p.

⁵⁵ BABUS (szerk.) (1997): Im. 84. p.

⁵⁶ A rendőrség közbiztonsági szerveinek fejlesztési koncepciója 1998-2000. Kivonatolva ismerteti: BABUS (szerk.) (1997): A közösségi rendőrség – valóság vagy utópia? Szöveggyűjtemény I. Budapesti Rendőr Szakközépiskola, 88. p.

állampolgárok biztonságérzetének szintje határozza meg. A közösségi rendőrré válás érdekében a büntető ügyek nyomozásában elsősorban a kisebb súlyú, egyszerűbb megítélésű ügyekben az elkövető felderítéséig a helyileg indokolt mértékben vegyenek részt a körzeti megbízottak úgy, hogy az egyéb feladataik mellett nagyobb részt tudjanak vállalni a közösségek biztonságának szervezésében”.⁵⁷

A Konceptió prioritásként határozta meg a kapcsolattartást és az együttműködést. Szerepelt benne, hogy a kmb munkáját ne a büntetésorientált hatósági jogalkalmazás, hanem döntően a biztonság minden irányú szolgáltatása jellemezze. E tevékenységek irányát és mértékét a működési terület közösségének igénye, valamint a mindenkor operatív helyzet határozza meg. Az elvek között található a közbiztonság helyi társadalmasításáért való felelősség. A szolgálat ellátásával kapcsolatban a Konceptió a szolgálat tervezés és szervezés területén a kmb abszolút önállóságát hangsúlyozta, a közbiztonsági és lakossági igényeknek megfelelően, a vezényléses szolgálati (munka) időrendszer szerint.⁵⁸

Az idézett elvek meglepően modern hangzásúak és aktuálisak ma is, amely a Konceptió előkészítőinek szakmai felvilágosultságát tükrözi. Megállapítható, hogy a közösségi rendészet eszméinek megvalósítását elsősorban a kmb-szolgálatról várták, azonban a Konceptió az új típusú közterületi szolgálat céljainak és feladatrendszerének meghatározása során kitért a közrendvédelmi járőrszolgálat feladataira is. Sajnos a gyakorlatban meglehetősen kevés valósult meg mindebből.

Az 1990-es években számos tanulmány foglalkozott a kérdéssel. A tanulmányok szerzői között tudományos kutatók és rendőrségi szakemberek egyaránt előfordultak. A téma bőséges – szinte már áttekinthetetlen – szakirodalmából sokat magam is áttekintettem, illetve feldolgoztam ezen dolgozat elkészítése során. Több nemzetközi és hazai konferenciának is témája volt a közösségi rendészeti filozófia megvalósíthatósága.

A Budapesti Rendészeti Szakközépiskola 1997. június 24-én az ORFK Közbiztonsági Főigazgatóság és a COLPI támogatásával nemzetközi konferenciát szervezett „Közösségi rendőrség – valóság vagy utópia?” címmel. A konferencián hazai rendőri vezetők, szakközépiskolai tanárok és civil szakértők mellett, neves amerikai és német rendőrségi szakemberek fejtették ki a témával kapcsolatos tapasztalataikat, véleményüket. A Szakközépiskola a témával kapcsolatban kétkötetes szöveggyűjteményt jelentett meg. Érdeemes megemlíteni a „Rendőrségi - közösségi együttműködés” című amerikai - magyar továbbképzési programot, amely 1998. januárjában indult, és 1999. május végén zárult le.

⁵⁷ BABUS (szerk) (1997): Im. 89. p.

⁵⁸ BABUS (szerk) (1997): Im. 89-90. pp.

A program keretében négy alkalommal tartottak egy-egy hetes szakmai továbbképzést. A képzésen a megyei rendőr-főkapitányságok közbiztonsági igazgatói, az ORFK Közrendvédelmi és Közlekedésrendészeti Főosztályainak vezető munkatársai, a rendőrkapitányságok vezetői, valamint a Rendőrtiszti Főiskola és a rendőrszakközépiskolák tanárai vettek részt. A program fő célkitűzése az volt, hogy a rendőrség stratégiai beosztásaiban dolgozó – mintegy 200 fő – munkatárssal megismertesse a közösségi rendőrségi filozófiát, elősegítse a magyar rendőrség demokratizálását, a rendőrségi - közösségi kapcsolatok erősítését, ezen belül az emberi- és a kisebbségi jogok tiszteletben tartását.⁵⁹ Csak sajnálni lehet, hogy ebből a rendőri oktatásba és gyakorlatba – néhány kivételtől eltekintve – nem sok ment át. A politika napirendjéről 1998 után lekerült a téma, azonban tudományos szinten időről-időre felbukkant a közösségi rendészet témaköre.

A centralizált rendőrségi struktúra érintetlensége mellett helyi szinten több figyelemre méltó próbálkozás is történt. Ezek között említhető a 2004-ben indított Pécsi Községi Rendőrségi Projekt⁶⁰, valamint a közösségi összefogásra építő bűnmegelőzés zempléni modellje (2001-2007). Az utóbbival kapcsolatban Jármay Tibor kijelentette, hogy a modell a kezdeti lelkesedést követően a helyi politika és acsarkodás, a rendészeti tehetetlenség miatt inkább elmélettől zsugorodott.⁶¹

A következőkben indokolt szót ejteni a megvalósulás előtt álló **„Többszintű Községi Rendőrségi Hálózat az együttműködés alapú bűnmegelőzésért című Svájci-Magyar Együttműködési Projekt”-ről**. Ennek alapja az Európai Bizottság és Svájc között 2006. február 27-én aláírt kétoldalú megállapodás a svájci kormány által létrehozott Svájci Hozzájárulásról, amely négy fő prioritásterületet rögzít. Ezek a biztonság, stabilitás, reformok, a környezetvédelem és infrastruktúra, a magánszektor támogatása, továbbá a humán erőforrás- és társadalomfejlesztés. A prioritásterületeken belüli konkrét támogatásterületeket a kibővült Európai Unió gazdasági és társadalmi egyenlőtlenségei csökkentését célzó, a Svájci Szövetségi Tanács és a Magyar Kormány között létrejött Svájci-Magyar Együttműködési Program végrehajtásáról szóló Keretmegállapodás rögzíti. A Keretmegállapodás 9. területét a 66/2010. (III.18) Korm. rendelet emelte be a támogatható területek közé. Ennek célkitűzése: „A közbiztonság és a határok biztonságának javítása és a biztonsággal kapcsolatos intézmények munkakörülményeinek javítása (infrastruktúra és logisztika)”. A területen összesen 12 millió svájci frank támogatás nyújtható, mely keret egy 2 millió svájci frank és egy 10 millió svájci frank

⁵⁹ SÁRKÓZI (1999): Im. 3-4. pp.

⁶⁰ CSERÉP - MOLNÁR (2005): Egy helyi községi rendőri projekt kezdeti lépései. Magyar Rendészet, 2. szám, 99-119. pp.

⁶¹ DANIELISZ - JÁRMAY (2008): A Rendészet Európában. Duna Palota Kulturális Kht., Budapest, 106. p.
Továbbá: <http://www.kozossegebunmegelozes.hu>

allokációra oszlik. **A 2 millió svájci frank allokáció célja a magyar rendőrség rendőri munkával kapcsolatos filozófiájának átalakulása, a közösségi rendőrségi koncepció elterjedésének elősegítése, a közbiztonság és a biztonságérzet erősödése.** A 1241/2011. (VII. 15.) Korm. határozat értelmében a Belügyminisztérium 2011 augusztusában nyújtott be pályázatot **„Többszintű Közösségi Rendőrségi Hálózat az együttműködés alapú bűnmegelőzésért”** címmel az első pályázati fordulóban. A pályázat elbírálása kétfordulós eljárás keretében zajlik, az első fordulóban beérkezett pályázatok hazai értékelése 2011. október elején lezajlott, jelenleg a pályázatok svájci oldali értékelése tart. Amennyiben a pályázatok sikeresen továbbjutnak az első fordulón, végleges programtervezetek benyújtására kerülhet sor, melyeknek már tartalmaznia kell az összes szükséges háttéranyagot. Az első fordulóban elért pozitív eredmény nem jelent automatikus sikert a második fordulóban.

6. A közösség és a közösségi rendőr

6.1. Társadalmi bázis, avagy a közösség

A közbiztonsági szemlélettel kapcsolatban indokolt idézni az említett pécsi rendőrségi projekt egyik főszervezőjének tanulmányából. *„Az emberek és szervezetek többségének a közbiztonságról alkotott felfogása paternalista, köszönhetően az évtizedeken át hangoztatott elvnek, mely szerint az állam gondoskodik a szociális és létbiztonságról, valamint fenntartja a közrendet és a közbiztonságot. Ez a mentalitás oly mélyen gyökerezik a köztudatban, hogy kialakult egy attitűd, amely közbiztonság milyenségét azonosítja a rendőrséggel, a rendőri munka hatékonyságával és az igazságszolgáltatás szigorával”.*⁶²

Felmerül a kérdés, hogy a jelenlegi körülmények között lehet-e közösségi rendőrség Magyarországon. Szikinger István 1992-ben a kérdésre nemleges választ adott. Az előző rendszerben ugyanis a rendőrség a politikai hatalom egyik legfontosabb alrendszereként arra szolgált, hogy akadályozzon meg minden ellenőrizetlen fejlődést a társadalmon belül és közvetítse a párt hatalmát a polgárok életében. Álláspontja szerint nem alakulhatott ki tehát az a szilárd természetes közösségi alap, amelyre építve közösségi rendőri tevékenységet lehetne folytatni.⁶³

Mint szót ejtettünk róla, a rendőrségi struktúra és működés az 1989-es rendszerváltás óta lényegileg nem változott. Az elmúlt húsz évben jelentős politikai, gazdasági és társadalmi változások történtek hazánkban, de a paternalista szemlélet ma is jelen van a magyar társadalomban. A „rendteremtés” ígéretével manapság is jelentős szavazórészt lehet a választásokon megmozgatni. Az egyszerű képlet szerint a több rendőr egyenlő a jobb közbiztonsággal. A szavazóknak nincs is más dolguk, mint megszavazni a programot meghirdető pártot, majd a nyertes választás után a létszámban, anyagi-technikai eszközökkel megerősített rendőrség ténykedése eredményeként – akár két hét leforgása alatt – előáll az áhított közbiztonság. Természetesen pusztán egy választási eredményből nem vonhatunk le következtetést arra vonatkozóan, hogy a választók többségét a paternalista szemlélet jellemezné, mivel az általánosítás lenne. A választási kampányban számos más ígéret és érték is helyet kap, amelyből minden választó szíve joga szerint választ. A gondolkodásnak ez a fajtája azonban kétségtelenül létezik. A Társadalmi Kutatási Intézet Zrt. 2009-ben végzett kutatása bemutatta, hogy a magyar lakosság erősen fogékony az állami beavatkozás által biztosított megoldásokra. Az átlagos magyar állampolgár olyan, nemzetközi összehasonlításban is erős elvárásokat fogalmaz meg az állami beavatkozással kapcsolatban, amelyet sokszor maga sem hisz, hogy az

⁶² CSERÉP (2006): Szemlélet és lépésváltás a közbiztonság terén. Belügyi Szemle, 2. szám. 42. p.

⁶³ SZIKINGER (1992): Community Policing in Hungary – Perspectives and Realities. Kézirat. 3. p. Idézi: BÓLYAI (1994): Im. 114. p.

állam teljesíteni tud.⁶⁴ Ehhez hozzáfűzném, hogy a rendőr is a társadalomból jön, tehát adott esetben magában hordozza ezt a fajta szemléletet, illetve rendőrként maga is igyekszik megfelelni ezeknek az elvárásoknak (is). A rendőr esetében nem szabad megfélemedkeznünk a rendőrségen belül uralkodó szervezeti kultúra hatásairól sem.

Az államfüggés mellett szólni kell egy másik – ellentétes előjelű – jelenségről, a közbiztonság védelmében való önkéntes (nem üzleti) alapon megvalósuló közösségi részvételről. Ennek formái közül a vigilantizmust, valamint a polgárőrségeket említem meg. A vigilantizmus a nem államilag szervezett rendfenntartás sajátos formája, amely elsősorban az Amerikai Egyesült Államok történetében játszott fontos szerepet, de más társadalmak fejlődésében is kimutatható a felbukkanása.⁶⁵

„A vigilantizmus általános jellemzői: 1. nem törvényes szerveződés; 2. meghatározott időszakhoz kötött működés; 3. az adott területen a hivatalos rendfenntartás hiányos vagy elégtelen; 4. a mozgalmi cél a rend és a törvénytisztelet biztosítása.”⁶⁶

Korinek László meghatározása szerint a vigilantizmus (amely kifejezés „éberkedésnek” fordítható) *„alapvetően nem más, mint az állami rendfenntartásnak és igazságszolgáltatásnak a közösség tagjai által történő törvényi felhatalmazást nélkülöző kiváltása, illetőleg gyakorlása”*⁶⁷. Az ilyen tevékenység magától értetődően erőszak alkalmazásával jár. A gyakorlatban többnyire arról van szó, hogy az emberek spontán módon, vagy valaki által hirtelen megszervezve elfogták és megbüntették azt, aki tudomásuk szerint bűnt követett el.⁶⁸ Az ilyen privát bűnüldözés és igazságszolgáltatás gyakran azért vált szükségessé, mert a közhatalomnak nem volt megfelelő apparátusa a törvények kikényszerítésére.⁶⁹ Korinek László szerint „az ilyen mozgalmak csak addig legálisak egyben kriminológiailag, a prevenció szempontjából is csak addig elfogadható a létezésük és a működésük, amíg a törvényes kereteken belül szolgálják a megelőzés ügyét. Sajnálatos módon Magyarországon a rendszerváltozás után olyan mozgalmak is létrejöttek, amelyek az általuk hangoztatott közbiztonság-védelmi célon túlmenően nem csupán vigilante megnyilvánulásokat, hanem politikai kapcsolódásokat is mutattak”.⁷⁰

⁶⁴ TÓTH (kutatásvezető) (2009): Bizalomhiány, normazavarok, igazságtalanságérzet és paternalizmus a magyar társadalom értékszerkezetében („A gazdasági felemelkedés társadalmi-kulturális feltételei” című kutatási program zárójelentésének főbb megállapításai). Társadalmi Kutatási Intézet Zrt., Budapest, 7. p.

(http://www.tarki.hu/hu/research/gazdkult/osszefoglalo_kepviselok_091026.pdf) Letöltés ideje: 2011. december 07.

⁶⁵ SZIKINGER (1998): Rendőrség a demokratikus jogállamban. Sik Kiadó Kft. 38. p.

⁶⁶ GREENBERG (1984): Auxiliary Police: The Citizens's Approach to Public Safety. Greenwood Press, Westport, Connecticut, 39. p. Idézi: SZIKINGER (1998): Im. 38. p.

⁶⁷ KORINEK (2010 II.): Kriminológia II. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 111. p.

⁶⁸ KORINEK (2010 II.): Im. 111. p.

⁶⁹ KORINEK (2010 II.): Im. 112. p.

⁷⁰ KORINEK (2010 I.): Im. 403. p.

Az utóbbi években nálunk is felbukkant gárda-jelenség eltorzult civil kezdeményezésnek, illetve tevékenységnek tekinthető, amely ellen a különböző kormányok változatos jogi eszközökkel próbáltak fellépni.

Korinek László a közbiztonság védelmében való – nem vigilante típusú – részvétel formái között említi a magyarországi polgárőr mozgalmat.⁷¹

A polgárőrségek Magyarországon az 1990-es évek elején, zömmel az egyesülési jog alapján jöttek létre. Kezdetben a rendőrségtől teljesen függetlenül működtek, a hangsúlyt az önállóságra helyezve. Szikinger István megállapította, hogy tevékenységük nem kis mértékben a közhatalom rendfenntartási hiányosságainak kritikájaként értékelhető.⁷²

Később azonban a rendőrséggel való együttműködés jogilag is intézményesedett. A szervezet először a polgárőrsegről szóló 2006. évi LII. törvényben kapott elismerést, 2011. november 28-án pedig az Országgyűlés elfogadta a polgárőrsegről és a polgárőri tevékenység szabályairól szóló 2011. évi CLXV. törvényt. A jogalkotó ezáltal hatékonyabb felügyeletet teremtett a polgárőr egyesületek felett, amelynek keretében például a lakosság körében félelmet keltő magatartást tanúsító polgárőrseget fel lehet oszlatni. Pozitív irányú módosítást jelent a panaszrendszer kidolgozása, amellyel a bűncselekményi vagy szabálysértési szintet el nem érő kötelezettségszegések és etikai szabályok megsértése is szankcionálhatóvá válik. A törvény 2. § (2) bekezdése kimondja, hogy a polgárőr szervezetek politikai tevékenységet nem folytathatnak, működésük politikai pártoktól független. Ezáltal várhatóan elkerülhető lesz, hogy szélsőséges csoportok jogszerű tevékenységnek álcázva társadalmi feszültségek keltéséhez visszaélészerűen végezzenek polgárőri tevékenységet.

Korinek László szerint a polgárőrség létezése és súlya, valamint társadalmi támogatottsága alátámasztja azt a megállapítást, hogy a polgárok zöme felelősséget érez saját és környezete biztonságának fenntartásáért, védelméért.⁷³ Az összességében pozitívnak tartott mozgalommal kapcsolatban azonban több problémát, illetve fenntartást is megfogalmazott. Az ilyen típusú önkéntes áldozatvállalásra építő szerveződést csak olyan településeken lehet létrehozni, ahol arra alkalmas életkorú, a településhez érzelmileg is kötődő, cselekvésre kész polgárok élnek. Amíg a nagyon kis településeken a lakosság kedvezőtlen életkori összetétele miatt működésképtelen a mozgalom, addig a nagyvárosokban a lakosság áttekinthetetlen, személytelen viszonyban él egymással és a településsel, valamint alig létezik kötődés a szűkebb lakókörnyezethez. A bűnügyileg erősen fertőzött környékeken olyan polgárok élnek, akik egy polgárőr típusú szervezetben nem

⁷¹ KORINEK (2010 I.): Im. 594-595. p.

⁷² SZIKINGER (1998): Im. 41. p.

⁷³ KORINEK (2010 I.): Im. 595. p.

aktivizálhatók. Ők ugyanis passzívak, vagy egyenesen ellenérdekeltek a közösség érdekeiben való cselekvéshez. A biztonságért való tenni akarást nem lehet exportálni.⁷⁴

A település mérete, típusa, valamint a területen élők (és dolgozók) száma, összetétele és demográfiai viszonyai a kmb-szolgálat tevékenységére is kihatnak. Álláspontom szerint ez a szolgálati forma leginkább a kistelepüléseken számíthat lakossági támogatásra és eredményességre. A lakosság és rendőrség közötti kapcsolatot azonban a városokban is javítani kell.

6.2. A közösségi rendőrség humán bázisa

Mint ahogy a rendőri tevékenység legfontosabb eleme mégiscsak a rendőr, azért érdemes megvizsgálni ezt az oldalt is.

James Q. Wilson négy rendőr típust különböztetett meg.⁷⁵

Az első típusba az *idealista* tartozik, aki egyforma eredményességgel kívánja érvényesíteni a törvény előírásait és az eredményesség követelményeit. Az ő ambícióinak a legális (törvényesen működő), professzionális rendőrség felel meg.

A *represszív* rendőr számára az eredményesség lényegesen fontosabb a törvényességnél. Ő az autoriter (tekintély) típusú rendőrségnél érezheti a legjobban magát, mivel a harcos győzni akarását ott díjazzák a legjobban.

Az *optimista* rendőr minden bizodalma a törvények betartásában van, remélve, hogy ez majd magával hozza az eredményességet. Ő a formák betartója, aki a leghasznosabb tevékenységet a lakossági kapcsolatokra építő, megelőzésre orientált **közösségi rendőrségnél** fejtheti ki.

A *realista* rendőr sokat tapasztalt, aki már nem hisz sem a törvények erejében, sem pedig szakmája lehetőségeiben. Az ő egyetlen mentsvára a rutin, a formai szabályok gépies betartása, számára megnyugvást a csak a konzervatív, bürokratikus rendészet nyújthat.

A fenti felosztást figyelembe véve a közösségi rendőrség ideális rendőrét az „optimista” rendőr testesíthetné meg. Talán nem túlzó az a kijelentés, hogy a magyar rendőrségnél uralkodó szervezeti kultúra általában nem támogatja az „optimista” beállítottságú rendőrt. Az elvárások szolgálati áganként, sőt szervezeti egységeinként is eltérőek. A mennyiségi szemlélet gyakran felülkerekedik a minőségen, és az előbbi nem a törvényességet segíti elő. A közösségi rendőrség ismérveinek megfelelő szervezeti formáció nem létezik hazánkban. Nálunk leginkább a kmb-szolgálati forma közelít ehhez. Feltehetően az olyan beállítottságú rendőrök vállalkoznak a kmb-beosztásra, akiknek személyisége az

⁷⁴ KORINEK (2010 I.): Im. 510. p.

⁷⁵ WILSON: Varieties of Police Behavior. Cambridge MA, 1968. Idézi: FINSZTER (2003): Im. 80. p.

„optimista” rendőrtípushoz közelít. Az sem kizárt azonban, hogy a beosztással elérhető magasabb illetmény motiválja elsősorban.

A rendészeti foglalkozási kultúra jelenlegi helyzetével kapcsolatban alapvetően egyet lehet érteni azzal a megállapítással, hogy *„egy nyíltan kifejtett társadalmi szerep-meghatározás nélküli, militáris, erősen hierarchikus, nem feladatorientált struktúra uralkodik. Mindehhez egy tisztázatlan és elavult szelekciós rendszer, illetve egy olyan képzés tartozik, amely túlhaladott koncepciók alapján folyik, s az oktatók nem ritkán kontraszelektáltak. A jogi szabályozás a rendészetet mindenekelőtt erőszakszervezetként kezeli, ennek minden negatív következményével a civilekre és a rendészetben dolgozókra nézve.”*⁷⁶

Az idézett koncepció szerzői a stratégiai célt egy olyan foglalkozási kultúra kialakításában jelölték meg, *„amely alkalmas arra, hogy a rendészet képes legyen csökkenteni a társadalmi konfliktuspotenciált”*⁷⁷.

A koncepció szerint a *„stratégiai cél eléréséhez mindenekelőtt demokratizálni kell a rendészeti szervezetek belső viszonyait, és ki kell alakítani, el kell fogadtatni a civilvilághoz viszonyulás szolgáltatói attitűdjét”*⁷⁸. Ehhez *„a rendészet társadalmi szerepét úgy kell meghatározni, hogy a rendészet a konfliktus-potenciál minimumra csökkentésével biztosítani tudja a társadalmi sokféleség együttműködését. A szervezeti és hierarchikus viszonyok átalakításához a szervezetet nyitottá és rugalmassá, a szervezeten belüli hatalmat pedig funkcionális jellegűvé kell tenni. A szervezeti kultúra átalakításához mellérendeltségen alapuló együttműködést, önállóságot, kreativitást, kritikai szellemet preferáló légkört, teljesítmény alapon működő értékelést kell létre hozni. A jogi szabályozás területén olyan változtatásokra van szükség, amelyek a közösséggel való együttműködésen alapuló, azaz szolgáltatói típusú rendészeti modellből indulnak ki”*.⁷⁹

A rendőrök kiválasztásának és képzésének fontosságát sem lehet eléggé hangsúlyozni. A rendőr szakképzés központi programjának, valamint a kmb-szaktanfolyam képzési programjának áttekintése alapján megállapítható, hogy a „közösségi rendészet” címszó, illetve annak tartalmát lefedő rész nem szerepel bennük. Egyes összetevői is csak nehezen hámozhatóak ki belőlük. Ennek ellenére nem zárható ki, hogy néhány összefüggésben sor kerül a közösségi rendőrségi gondolkodásmód alkalmazásához szükséges ismeretek közvetítésére is, továbbá az sem kizárt, hogy fejlesztésre kerülnek az ilyen jellegű kompetenciák. A kmb-szaktanfolyami képzés tananyagából jobban kitűnik, hogy oktatnak

⁷⁶ KRÉMER - MOLNÁR - SZAKÁCS - VALCSICSÁK (2010): A rendészeti foglalkozási kultúra átalakítása – stratégiai koncepció. In: Tanulmányok a rendészeti stratégiához, Rendészeti Szemle különszám, 269. p.

⁷⁷ KRÉMER - MOLNÁR - SZAKÁCS - VALCSICSÁK: Im. 269. p.

⁷⁸ KRÉMER - MOLNÁR - SZAKÁCS - VALCSICSÁK: Im. 269. p.

⁷⁹ KRÉMER - MOLNÁR - SZAKÁCS - VALCSICSÁK: Im. 269-270. p.

ilyen jellegű ismereteket, minthogy a rendőri zsargonban is általában a kmb-t illetik a „közösségi rendőr” elnevezéssel. Saját tapasztalataim alapján kijelenthetem, hogy lehetnek olyan tanárok, akik attitűdjükre, széleskörű felkészültségükre alapozva közvetítik azokat az ismereteket, amelyek hozzásegíthetik a hallgatót a közösségi rendészeti gondolkodásmód – legalábbis részbeni – elsajátításához. Az más kérdés, hogy az így kiképzett rendőrt többnyire „elnyeli” a rendőrségi szervezet.

6.2.1. A zuglói „plakátrendőr”

Tomis Károly r. főtörzssászlós, zuglói kmb önálló kezdeményezésére 2010 tavaszán a saját körzetében kihelyezésre került több plakát, melyen szerepel a kolléga fényképe, szolgálati mobiltelefonszáma. A megadott mobilszámon bármilyen rendőrség hatáskörébe tartozó probléma esetén a kmb elérhető és hozzá bizalommal fordulhatnak.⁸⁰ Az ötletet támogatta a zuglói rendőrkapitány, a plakátolás költségeit pedig a zuglói önkormányzat állta. A plakátokat lépcsőházakban, élelmiszerboltokban, iskolákban, valamint a templomban helyezte el.⁸¹ *„Hívjon, ha: lakókörnyezetében idegen, gyanús személyeket lát, ha családon belüli erőszakról van tudomása, ha gyermeke zaklatás, erőszak áldozata, ha mindennapi nyugalmát valaki, valami ok nélkül háborgatja, ha egyedülálló, idős személyről tud, aki bűncselekmény áldozatává válhat, ha tudomása van bűncselekmény elkövetőiről, ha bármiben segítségére lehetek”* - írta a plakátra, amelyen a kmb az amerikai toborzóplakátokat idézően látható. Tomis Károly r. főtörzssászlós elmondása szerint az állampolgárok napi problémáit ugyanolyan fontosnak tartja, mint a rendőri szemmel nézve komolyabb eseteket.⁸²

„Plakát Rendőr”-ként a kerület lakosainak bizalmát élvez, telefonszámára közvetlenül érkeztek olyan bejelentések, amelyek eredményes elfogást, vagy előállítását eredményeztek. Tevékenységét Budapest rendőrfőkapitánya 2011-ben az „Év Budapesti Rendőre” kitüntetéssel ismerte el.⁸³ A kezdeményezés példaként szolgál arra, hogy az elszemélytelenedett fővárosi közegben is lehet módot találni a társadalmi kapcsolatok fejlesztésére. A polgárokkal történő kapcsolattartás javítása nemcsak a jogsértések felderítéséhez és megszakításához szükséges információk összegyűjtéséhez járulhat hozzá, hanem a bizalomépítéshez, valamint a polgárok felvilágosítása révén a különféle jogsértő cselekmények megelőzéséhez is.

⁸⁰ BRFK XIV. kerületi Rendőrkapitányság közérdekű telefonszámok (<http://www.police.hu/brfk/xivkerkap/telszamok>) Letöltés: 2012. 01. 29.

⁸¹ TENCZER (2010): Körzeti megbízott néz a lépcsőházban. index.hu, 2010. 04. 04. (http://index.hu/bulvar/2010/04/04/korzeti_megbizott_nez_a_lepcsoban/) Letöltés: 2012. 01. 29.

⁸² Próbálok villámhárító lenni" - Zugló seriffje rendet rak. stop.hu, 2010. 09. 15. (<http://www.stop.hu/belfold/probalok-villamharito-lenni-zuglo-seriffje-rendet-rak/740128/>) Letöltés: 2012. 01. 29.

⁸³ AZ ÉV BUDAPESTI RENDŐREI (BRFK) 2011.05.12 (http://www.police.hu/friss/BRF-20110512_p2.html) Letöltés: 2012. 01. 29.

7. A körzeti megbízotti szolgálat

7.1. A körzeti megbízotti szolgálat a hatályos jogi szabályozás tükrében

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: RSZSZ) a kmb-szolgálatról mindössze egy szakaszban, illetve annak két bekezdésében szól. Az RSZSZ 69. §-ának (1) bekezdése szerint a kmb az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv vezetője által meghatározott körzetben teljesít szolgálatot, tevékenységét önállóan szervezi. Az RSZSZ 69. §-ának (2) bekezdése szerint a kmb alapvető feladata az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv és a lakosság kapcsolatának fenntartása, bűnmegelőzési tevékenység ellátása, valamint nyomozások elvégzése, a működési területét érintő körözési tevékenység folytatása, szabálysértési ügyekben az előzetes intézkedés foganatosítása, valamint a meghatározott vasúti, légi és vízi rendészeti rendőri munka végzése.

Kiemelendő viszont, hogy a korábbi Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 86. § (2) bekezdésében foglaltakhoz képest a kmb alapvető feladatai közé bekerült a bűnmegelőzési feladatok ellátása. Az együttműködési kötelezettség azonban nem szerepel az új RSZSZ-ben.

A 11/1995. ORFK utasítással kiadott Körzeti Megbízotti Szabályzatról (a továbbiakban: Szabályzat) általánosságban elmondható, hogy egyes rendelkezései több szempontból túlhaladottnak tekinthetők. A kmb-szolgálat vonatkozásában jelentős változások, illetve korszerűsítések történtek, amely következtében az elmúlt 16 évben hét alkalommal került módosításra a Szabályzat. A jogi környezet az alkotmányos alapoktól kezdve megváltozott, illetve a jogszabályi változások jelenleg is zajlanak. A szakmai és szempontok alapján a Szabályzat felülvizsgálata indokolt. 2010-ben elkészült egy ORFK utasítás tervezet a felváltására, amely azonban nem jutott el a kiadmányozás fázisába.

A Szabályzat általános, bűnügyi, közrendvédelmi, közlekedésrendészeti (és speciális közlekedésrendészeti), valamint igazgatásrendészeti feladatokat nevesít. Ezen kívül más ORFK utasítások és intézkedési tervek is telepítenek feladatokat a kmb-sekre. A Szabályzat nem választja külön a „városi”, illetve a „községi” kmb-k eltérő környezetből eredő feladatait, ilyen különbségtételt egyébként sem tesz közöttük.

Megállapítható, hogy a nagyszámú feladatok maradéktalan ellátása – azt adott terület sajátosságaitól, bűnügyi fertőzöttségétől stb. függően – adott esetben túlzottan nagy munkaterhet jelent(ene) a kmb-k számára, még körzeti megbízotti csoportban történő szolgálatteljesítés esetén is.

7.2. Fejlesztési lehetőségek, javaslatok, amelyek megvalósításával közösségibbé, szakmailag magasabb szintűvé emelhető a körzeti megbízotti szolgálat tevékenysége

a) Sajnos örökzöld problémát okoz a kmb területéről történő elvonása, amelynek jogszabályban történő kategorikus megtiltásáig nem beszélhetünk egy adott terület, illetve az ott élők „saját” rendőréről. A Szabályzat ugyan korlátozza az elvonás lehetőségét, azonban kivételeket is enged, amellyel gyakran élnek az illetékes rendőri vezetők. A kmb területéről történő elvonásának megakadályozása érdekében az RSZSZ módosítására szövegszerű javaslat készült, melynek összeállításában jelentős szerepem volt. A kiegészítés értelmében kmb elsődlegesen a számára kijelölt területen (körzetben) egy vagy több közigazgatási körzet egészén vagy annak egy részén, közösségi rendészeti tevékenységi körben látja el feladatait. Ennek érdekében nem osztható be csapaterőben szervezett tömegkezelési feladatokra, nem láthat el ügyeletesi, járőrszolgálati, őrszolgálati, valamint szolgálatirányítói (szolgálatparancsnoki feladatokat), nem vezényelhető más szolgálati ághoz, nem vehető igénybe kézbesítésre, futárszolgálatba, valamint a feladatkörébe nem tartozó más feladatokra.

b) A Szabályzat 1. pontja a kmb-szolgálat alapvető céljai közé sorolja az adott település (körzet) lakosaival és a különféle szervekkel történő kapcsolattartást, továbbá a rendőri jelenlét biztosítását, és rendőrség hatáskörébe tartozó – külön meghatározott – helyi bűnmegelőzési, bűnüldözési, igazgatási és rendészeti feladatok folyamatos ellátását. Elengedhetetlen a kmb-szolgálatra vonatkozó szabályozás újragondolása, ezen belül a kmb-sekre telepített feladat- és hatáskörök csökkentése. A bűnmegelőzési, az áldozatvédelmi, valamint a bűnüldözési munkában történő felderítő tevékenységnek kell nagyobb szerepet kapnia, ellenkező esetben nem beszélhetünk klasszikus értelemben vett kmb-munkáról, és nem teljesülhet érdemi közösségi rendészeti tevékenység.

c) A szolgálat szervezésében, a feladattervezésben a kmb-seknek (kmb-csoportnak) a lehető legszélesebb szabadságot kell biztosítani, mert ezáltal tudnak a helyi igényekhez, körülményekhez, problémákhoz leginkább alkalmazkodni.

d) A közösségi rendészet elveit nem csak a kmb-szolgálatban kell megvalósítani, hanem a lehetőségekhez mérten a járőrszolgálat tekintetében is érvényesíteni kell. A járőrözés egyik kiemelt feladata az elkövetett jogsértésekre történő gyors és hatékony reagálás, de a fennmaradó időben a járőröktől is elvárt a preventív tevékenység, az adott működési területen élő, az ott dolgozó polgárokat zavaró problémákra történő odafigyelés. Általános rendőri kötelezettségként a kmb-nek megbízottnak is általános feladata, hogy az azonnali beavatkozást igénylő esetben a szükséges intézkedést lefolytassa, azonban

tevékenységének súlypontja nem a reagáláson van, hanem a jogsértéseket lehetővé tevő okok feltárására, a jogsértések lehetőség szerinti megelőzésre, a felvilágosításra, a segítségnyújtásra kell koncentrálnia. Oda kell figyelni a kisebb közösség látszólag jelentéktelennek tűnő problémáira is, mert elképzelhető, hogy ezek nagyobb hatással vannak a polgárok szubjektív biztonságérzetére, mint az „országos” ügyek. Ki kell szállni a gépjárműből és közelebb kell kerülni a lakossághoz. Az úttesten haladó rendőrautók „csak” a rendőrséget testesítik meg, a rájuk írt „szolgálunk és védünk” szlogent a rendőröknek kell megvalósítani. Nem mindegy természetesen, hogy mindezt hogyan teszik.

e) A közösségi tevékenységre orientált, probléma érzékeny, empatikus, kapcsolatteremtő, kommunikatív, kreatív, önálló, döntésképes személyiségjegyekkel, adottságokkal rendelkező személyek kiválasztása elsőrendű követelmény. Csak olyan személyt szabadna kinevezni kmb-nek, aki valóban azonosulni tud a közösségi rendészet elveivel, és képes is annak megfelelően tevékenykedni. Az oktatás, képzés szerepére is nagy hangsúlyt kell helyezni, de ismételten nem csak a kmb-állomány vonatkozásában. Mind a rendőr szakképzés központi programjába, mind pedig a kmb-szaktanfolyam központi képzési programjába be kell építeni a közösségi rendészettel kapcsolatos ismeretek oktatását, illetve a közösségi rendőri tevékenység ellátásához szükséges kompetenciák fejlesztését. Ez ugyanis jelenleg explicit módon még a kmb szaktanfolyam képzési programjában sem jelenik meg. Az utóbbi beosztást betöltő, illetve abba tervezett rendőrök tekintetében természetesen nagyobb óraszámban a témával foglalkozni. Bűnmegelőzési ismeretek, mint alkalmazott kriminológia oktatása szintén fontos lenne, minthogy ez manapság csak a rendészeti vezető mesterképzésnek tananyaga.

f) Végezetül szólni kell a munkafeltételek javításának és eszközfejlesztés fontosságáról is. Meggyőződésem, hogy kiemelkedő munkát abban az esetben lehet elvárni, ha megfelelő felszereltségű, kulturált munkahelyet biztosítunk a rendőröknek. A dolgozói elégedettség kihat a szervezet céljai iránti elkötelezettségük mértékére, érdemes tehát ennek több figyelmet szentelni. A kmb-irodákban ügyfélfogadás is zajlik. Nem mindegy, hogy milyen képet közvetít magáról a rendőrség, illetve a rendőrséget megszemélyesítő rendőr az irodát felkereső polgárok felé. A kor követelményeinek megfelelő hatékony munkavégzés megköveteli a kmb-irodák E-TOKEN hálózati klienssel történő ellátását, amely lehetőséget biztosít a Robotzsaru rendszerhez történő online csatlakozásra.

8. Záró gondolatok

Összegzésként megállapítható, hogy a közösségi rendészet nem csodaszer, nem old meg minden problémát. Nincs olyan recept, amely bárhol hatékonyan alkalmazható lenne. Mindazonáltal hasznosnak tartom a külföldi megoldások tanulmányozását, és a bevált gyakorlatok lehetőség szerinti hazai alkalmazását. Mindegyik modellben megtalálható a közbiztonság társadalmi koprodukcója. A bűncselekmények, rendzavaró jogsértések, biztonsági problémák immár nem csak a rendőrség gondjaként és feladataként jelennek meg, mert mindez a közösség problémája is. A problémák ugyanis többnyire nem az adott település társadalmától függetlenül keletkeznek, illetve léteznek. A közösségi rendészet Friedmann professzor általi meghatározására visszautalva látható, hogy a célok között nem csak a bűnözés elfogadható szinten tartása szerepel, hanem a bűnözéstől való félelem csökkentése, az életminőség emelése, a szolgáltatásként felfogott rendőri tevékenység fejlesztése, és a rendőrség legitimitásának, azaz társadalmi elfogadottságának megerősítése is. A kiindulópont nem a rendészeti célok, feladatok és hatáskörök növelése, hanem bűnözést kiváltó okok középpontba helyezése, amely potenciális lehetőséget nyújt bűnözés (és általában a jogsértő cselekmények) csökkentésére és a többi kiemelt cél elérésére is. A társadalommal való jobb együttműködés nyitottságot és decentralizációt feltételez. Vannak olyan jelenségek, mint a tömegmegmozdulások, vagy a szervezett bűnözés, amelyek kordában tartásához valóban központi erő, speciális egységek kellenek, de ez nem igaz mindenre. A közbiztonság védelme alapvetően lokális szintű feladat.

A magyar rendőrség jelenlegi szervezeti struktúrájának megváltoztatására, decentralizációra belátható időn belül nincs esély, minthogy arra nincs politikai szándék sem. Korrekt helyzetfelmérés, stratégiai tervezés, átfogó reform kellene. Ez azonban a realitásokat figyelembe véve manapság nem több egy szerény óhajnál.

A címben feltett kérdésre az a válasz adható, hogy a kmb lehet a jövő „közösségi rendőre”, mint ahogy napjainkban is a kmb feleltethető meg leginkább a közösségi rendőr tanulmányozott ismérveinek. A közösségi rendészet elveinek megvalósítása a jövőben is a körzeti megbízottakra hárul elsősorban. A kmb-szolgálat a legszélesebb spektrumon mozgó feladatrendszerrel felruházott közrendvédelmi szolgálati forma, a közrendvédelmi tevékenység meghatározó eleme, létjogosultsága nehezen lenne megkérdőjelezhető. A lakosság többnyire igényli a települést és az ott lakó embereket ismerő, a közbiztonságot fenntartó és megóvó, lehetőség szerint folyamatosan elérhető rendőr jelenlétét. Személyes ismeretségeik alapján a civil lakosságtól legkevesbé a kmb-sek elidegenedettek, tehát ők azok, akik a rendőrség részéről a legeredményesebben tudnak együttműködni a lakossággal, a polgárok egyesülési jog alapján létrejött önvédelmi szervezeteivel, az

önkormányzatokkal. A kmb közelsége alapján mindez igaz a működési területén tevékenykedő gyermekvédőkkel, gyámügyesekkel, szociális munkásokkal, pedagógusokkal, iskolaigazgatókkal, a különféle társadalmi szervezetek képviselőivel, a társhatóságok tagjaival történő együttműködésre is. A közbiztonság fenntartását – különböző mértékben – a társadalmi együttműködésre alapozó rendészeti modellek tanulmányozása alapján látható, hogy közösségi rendészet modellje több országban is bevált. A magyar rendőrség szervezeti keretein belül leginkább a kmb-szolgálat látszik alkalmasnak a megvalósítására. Ezen szolgálati forma fejlesztése mellett a járőrszolgálat működésén, a „járőrmentálitáson” is változtatni szükséges, legalább a friedmanni értelemben. A bűnmegelőzésre koncentráló, társadalomközpontú rendészet mellett azonban reagáló képességre is szükség van. A fejlesztéshez további adalékokat hozhatnak majd a dolgozatban említett Svájci-Magyar Együttműködési Projekt tapasztalatai is.

A dolgozat bevezetőjében szereplő hipotézisem szerint a közösségi rendészet alapeszméi beépültek a rendészeti gondolkodásba. A rendészettudomány hazai képviselői által publikált irodalom áttekintése alapján látható, hogy lehetőségeiken belül sokat tettek az ügy érdekében. Konferenciák sora jelzi, hogy nem csak a kutatóműhelyeken belül, hanem a rendőrségen is sokat foglalkoztak a kérdéssel. A javaslatokból azonban csak kevés valósult meg. A közösségi rendészeti gondolkodásmódnak – a csapaterős rendőri tevékenységet leszámítva – át kellene hatni a közrendvédelmi rendőri tevékenység jelentős részét, a stratégiai tervezéstől kezdve, a rendőrök kiválasztásán, oktatásán keresztül a konkrét rendőrségi feladatok ellátásáig.

A jövőben szűkebb feladatrendszerrel működő önkormányzatok „ellentételezéseként” kötelező feladatul kapják a település közbiztonságának javításában történő közreműködést. A polgármesterek és az önkormányzati képviselők fontos szereplői lehetnek a lakossági elvárások rendőrségre történő becsatornázásának, és kézenfekvő, hogy a „vevői” oldalon a kmb-k álljanak. A jelek szerint a belügyi vezetés is célul tűzte ki a kmb-szolgálat fejlesztését, tehát van esély ennek megvalósulására.

Végül ne feledkezzünk meg a sok-sok rendőrrel, akik – tanintézeti képzéssel, vagy anélkül, hogy kifejezetten erre képezték volna őket – „közösségi rendőrként” tevékenykednek a körzetükben, a működési területükön. Mindezt elkötelezettséggel, kreativitással teszik. Nem arra várnak, hogy mikor kapnak feladatot, hanem öntevékenyen elébe mennek az eseményeknek, feltárják a problémákat, és másokkal együttműködve a megoldáson dolgoznak. Nem csak a jelenben, hanem előreláthatóan a jövőben is ott lesznek, ahol leginkább szükség van rájuk.

Felhasznált irodalom

1. BABUS László (szerk.) (1997): A közösségi rendőrség – valóság vagy utópia? Szöveggyűjtemény I-II. Budapesti Rendőr Szakközépiskola.
2. BÓLYAI János (1993): A közösség és a rendőrség viszonya Nagy-Britanniában és az USA-ban. Rendészeti Szemle, 2. szám, 95-103. pp.
3. BÓLYAI János (1998): Községi rendőrség Magyarországon. Belügyi Szemle, januári szám, 73-77. pp.
4. BÓLYAI János (1994): A közösségi rendőrség. In: Gönczöl Katalin (szerk.): Büntetőpolitika, bűnmegelőzés. Tanulmánygyűjtemény a szociális szakképzés számára. ELTE Szociológiai Intézet, Szociálpolitika Tanszék könyvsorozata, Budapest.
5. BÓLYAI János (2000): Községi rendőrség. Rendvédelmi Füzetek 39. Rendőrtiszti Főiskola, Budapest.
6. BÓLYAI János (2006): A közösségi rendőrség koncepciójának alakulása az új biztonságkockázati tényezők hatására. In. Molnár Katalin - Valcsicsák Imre (szerk.): Szabadság és/vagy biztonság (Ellentétes indítékok a rendvédelem stratégiájában). Tudományos Konferencia 2005. október 26-27. Magyar Rendészettudományi Társaság – Rendőrtiszti Főiskola Társadalomtudományi Tanszék, Budapest, 17-20. pp.
7. CHRISTIÁN László (2011): A rendészet alapvonalai, önkormányzati rendőrség. Széchenyi István Egyetem, Győr, Universitas-Győr Noprofit Kft.
8. CSERÉP Attila - MOLNÁR Katalin (2005): Egy helyi közösségi rendőri projekt kezdeti lépései. Magyar Rendészet, 2. szám, 99-119. pp.
9. CSERÉP Attila (2006): Szemlélet és lépésváltás a közbiztonság terén. Belügyi Szemle, 2. szám, 27-47. pp.
10. DANIELISZ Béla - JÁRMY Tibor (2008): A Rendészet Európában. Duna Palota Kulturális Kht., Budapest, 106. p. Továbbá: <http://www.kozossegebunmegelozes.hu>
11. DÉRY Pál (2008): A bűnügyi statisztika problémái és a bűnözés prognózisa. 3. számú előtanulmány az átfogó rendészeti stratégia vitájához. A Rendőrség Tudományos, Technológiai és Innovációs Tanácsa, Budapest. 2. p.
(www.police.hu/data/cms529193/a_bunozes_prognozisa.doc) Letöltés: 2011. május 1.
12. FINSZTER Géza (1994): Rendőrségi modellek. Belügyi szemle, 3. szám, 3-17. pp.
13. FINSZTER Géza (1999): Európai rendészeti modellek és a magyar rendőrség. In: DOMOKOS Tímea (szerk.) Kriminológiai Közlemények 57. Magyar Kriminológiai Társaság, Budapest, 232-250. p.
14. FINSZTER Géza: A rendészet elmélete. KJK Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest, 2003.
15. FINSZTER Géza (2003): A rendészeti menedzsment. Magyar Rendészet, 4. szám, 20-33. pp.

16. FINSZTER Géza (2004): Zéró tolerancia a kontinentális jog országaiban. In: Molnár Katalin (szerk.): A rendvédelmi munka társadalmi beágyazottsága. Tudományos Konferencia, 2003. november 11-12. Rendőrtiszti Főiskola, Társadalomtudományi Tanszék, Budapest, 23-34. pp.
17. FINSZTER GÉZA (2005): Rendőrségek Európában (Nyugat Európai modellek). In: BALOGH Ágnes - HORNYÁK Szabolcs (szerk.): Tanulmánykötet Erdősy Emil professzor 80. születésnapja tiszteletére. *Studia Iuridica Auctoritate Universitatis Pécs Publicata* 136. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs.
18. FINSZTER Géza (2006): A bűnüldözés működési modelljei. In: GÖNCZÖL Katalin - KEREZSI Klára - KORINEK László - LÉVAY Miklós (szerk.): *Kriminológia - Szakkriminológia*. Complex Kiadó, Budapest, 627-666. pp.
19. FINSZTER Géza (2008): Joguralom és erőszak monopólium. *Rendészeti Szemle*, 11. szám, 70-89. pp.
20. FINSZTER Géza (2009): A rendészet elmélete (kézirat). Országos Kriminológiai Intézet. Budapest.
21. FINSZTER Géza (2010a): A rendészet rendszerszemléletű megközelítése és a stratégiai tervezés. In: *Tanulmányok a rendészeti stratégiához*, *Rendészeti Szemle* különszám, 79-126. pp.
22. FINSZTER Géza (2010b): Erőszakszervezet vagy biztonságot szolgáltató hatóság, Tanulmány a rendőrségről. In: Virág György (szerk): *Kriminológiai Tanulmányok* 47. OKRI, Budapest, 177-201. pp.
23. FINSZTER Géza (2011): Az alkotmányozás és a rendészeti jog sarkalatos törvényei. In: GAÁL Gyula - HAUZINGER Zoltán (szerk): *Tanulmányok a „Rendészeti kutatások – a rendvédelem fejlesztése” című tudományos konferenciáról*. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XII., Pécs, 7-27. pp.
24. FINSZTER Géza (2011): A települések közösségei és a helyi közbiztonság. In: Kadlót Erzsébet (szerk.): *Közbiztonság és Társadalom*. Kriminológiai Közlemények 69. Magyar Kriminológiai Társaság, Budapest, 77-93. pp.
25. FINSZTER Géza - KORINEK László (2010): Rekviem egy rendőrségért. *Népszabadság Online*, 2009. február 28. (<http://nol.hu/belfold/lap-20090228-20090228-16>)
26. FINSZTER Géza - KORINEK László (2010): Igazodj! *Népszabadság Online*, 2010. augusztus 29. (<http://www.nol.hu/archivum/20100828-igazodj>)
27. FRIEDMANN, Robert R. (1996): *Közrendészet: néhány elméleti és gyakorlati megfontolás*. Belügyi Szemle, 6. szám, 114-123. pp.
28. FRIEDMANN, Robert R. (1997): A közösségi rendőrség témakörében 1997. szeptember 25-én a Budapesti Rendőr Szakközépiskolában tartott előadás. Közreadta: SZILÁGYI Gábor (1997): Összeállítás a „Közösségi rendőrség – valóság vagy utópia?” című konferencián

elhangozott előadásokból. In: BABUS László (szerk.): A közösségi rendőrség - valóság vagy utópia? Szöveggyűjtemény II. Budapesti Rendőr Szakközépiskola, 25-26. pp.

29. GREENBERG, Martin Alan (1984): Auxiliary Police: The Citizens's Approach to Public Safety. Greenwood Press, Westport, Connecticut.

30. HORVÁTH Attila - BÍRÓ András (2010): A fenntartható közbiztonság rendőri vetületei a kor követelményeinek tükrében. In: Tanulmányok a rendészeti stratégiához, Rendészeti Szemle különszám, 152-172. pp.

31. JÁRMY Tibor (2003): Közösség, bűnözés, megelőzés. Zemlénért Civil Szervezetek Szövetsége, Sátoraljaújhely - Budapest.

32. JÁRMY Tibor (2004): Közösségi eszme a rendőrség mentalitásában – a bűnmegelőzés mint alternatíva. In: MOLNÁR Katalin (szerk.): A rendvédelmi munka társadalmi beágyazottsága. Tudományos Konferencia, 2003. november 11-12. Rendőrtiszti Főiskola, Társadalomtudományi Tanszék, Budapest, 45-54. pp.

33. KACZIBA Antal (2006): Kisebb állam - nagyobb közbiztonság? Élet és irodalom, 2006. L. évfolyam 30. szám, 2006. július 28.
(http://www.es.hu/dr_kacziba_antal;kisebb_allam_nagyobb_kozbiztonsag;2006-07-30.html) Letöltés: 2012. 01. 29.

34. KATONA Géza: A társadalom részvétele a bűnmegelőzésben (community policing). Belügyi Szemle, 1995. 7-8. szám. 45-53. pp

35. KATONA Géza (1995): A közösségi rendőrség fogalma és helye a bűnmegelőzés rendszerében. In: LÉVAY Miklós (szerk.): Alkotmányos büntetőpolitika, bűnmegelőzés a család évében. Az I. Országos Kriminológiai Vándorgyűlés anyaga. Kriminológiai Közlemények különkiadás, Budapest - Szolnok, 179-186. pp.

36. KATONA Géza (2008): A kriminálpolitikai és a rendészettudományi fogalomrendszer analízise, az egységes fogalomhasználat biztosítása. 4. számú előtanulmány az átfogó rendészeti stratégia társadalmi vitájához. A Rendőrség Tudományos, Technológiai és Innovációs Tanácsa, Budapest.
(www.police.hu/data/cms529194/fogalomrendszer_analizise.doc) Letöltés: 2011. december 7.

37. KEREZSI Klára (2005): A bűnmegelőzés és a biztonságérzet területi összetevői. In: IRK Ferenc (szerk.): Kriminológiai Tanulmányok 42., OKRI, Budapest, 11-40. pp.

38. KORINEK László (1992): A rendőrség modernizációja. Rendészeti Szemle, 2. szám, 3-14. pp.

39. KORINEK László (1997): A félelem elmélete és felelőssége. Kriminológiai Közlemények. 55. Magyar Kriminológiai Társaság, Budapest, 140-151. pp.

40. KORINEK László (2006): Nomádok és letelepedettek - gondolatok a közösségi bűnmegelőzésről. Jogtudományi Közöny, júliusi szám, 247-267. pp.

41. KORINEK László (2006): A magyar állam rendvédelmi szerveinek a magánszféra számára nyújtott szolgáltatásai, a polgári biztonsági cégekkel és az NGO-kkal való

együttműködés lehetőségei a prevenció területén című kutatási projekt záró tanulmánya. Magyar Rendészettudományi Társaság, Budapest.
(http://www.rendeszettudomany.hu/kutatas_zaro.pdf)

42. KORINEK László (2010): Kriminológia I-II. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest.

43. KÓSA László - KÁLMÁN Zsolt (2000): A rendőrség és az önkormányzatok kapcsolata a rendszerváltás után. Belügyi Szemle, 10. szám, 68-73. pp.

44. KÖRZETI MEGBÍZOTTI SZAKTANFOLYAM KÉPZÉSI PROGRAMJA (2011-ben aktualizált változat) Készült: a BM Oktatási Főigazgatóság irányításával a Miskolci Rendészeti Szakközépiskolában.

45. KRÉMER Ferenc (2003): A rendőri hatalom természete. Napvilág Kiadó, Budapest.

46. KRÉMER Ferenc (2009): A belga rendőrség(i reform). In: VALCSICSÁK Imre (szerk.) Az Európai Unió tagországainak rendőrségei I. Tanulmánykötet a 2008. május 6-i Nemzetközi Tudományos Konferencia előadásaiból. Rendőrtiszti Főiskola, Budapest, 49-59. pp.

47. KRÉMER Ferenc (2010): Rossz döntések kora, Rendészetpolitikai tévelygések a rendszerváltás első húsz évében. Napvilág Kiadó, Budapest.

48. KRÉMER Ferenc - MOLNÁR Katalin - SZAKÁCS Gábor - VALCSICSÁK Imre (2010): A rendészeti foglalkozási kultúra átalakítása – stratégiai koncepció. In: Tanulmányok a rendészeti stratégiához, Rendészeti Szemle különszám, 269-306. pp.

49. MAJOROS Zoltán (2000): A lakosság biztonságérzete fokozásának lehetséges útja. ORFK Tájékoztató, 2. szám, 5-12. pp.

50. MOLNÁR Katalin (2010): Recenzió KRÉMER Ferenc: Rossz döntések kora, Rendészetpolitikai tévelygések a rendszerváltás első húsz évében című könyvéhez. Népszabadság 2010. június 28. (http://nol.hu/kritika/20100622-kremer_ferenc__rossz_dontesek_kora)

51. NÉMETH Tamás - SÁRKÖZI Ferenc (2004): A körzeti megbízotti szolgálat lehetőségei a rendőrség és a lakosság kapcsolatának erősítésében. Belügyi Szemle, 4. szám, 19-25. p.

52. NORMANDEAU, André - LEIGHTON, Barry (1992): A közösségi rendőrség Amerikában. Rendészeti Szemle, 10. szám, 99-107. pp.

53. NORMANDEAU, André (1998): Bilan provisoire de la recherche évaluative sur la police professionnelle de type communautaire. Revue internationale de la Criminologie, no. 2.

54. NYÍRI Sándor (2000): Rendőrség - önkormányzat. Belügyi Szemle, 10. szám, 54-67. pp.

55. NYÍRI Sándor (2008): A rendőrségi törvény magyarázata. Kézirat.

56. PARÁDI József (szerk.) (1995): Magyar rendvédelemtörténet. Budapest.

57. SAS Ferenc (2006): A 125 éves fővárosi rendőrség története. Magyar Rendészettudományi Társaság, Budapest.
(www.rendeszettudomany.hu/documents/A125eveseloszoval.doc) Letöltés: 2011. november 29.
58. SÁRKÖZI Irén (1999): A közösségi rendőri filozófiáról, gyakorlati megvalósításáról. ORFK Tájékoztató különszám, Budapest.
59. SZABO, Denis (1999): Police communautaire et médiation, Montreal.
75. SZIGETI Péter (2001): Vázlat a közbiztonság három dimenziójáról: világrendszer – nemzetállami szint és lokalitás. Jogtudományi Közlöny, áprilisi szám, 153-161. pp.
60. SZIKINGER István (1992): Community Policing in Hungary – Perspectives and Realities. Kézirat.
61. SZIKINGER István (1996): A Rendőrség és a közvélemény. In: Domokos Andrea (szerk.): Kriminológiai Közlemények 54. Magyar Kriminológiai Társaság, Budapest, 26-45. pp.
62. SZIKINGER István (1998): Rendőrség a demokratikus jogállamban. Sík Kiadó Kft.
63. SZIKINGER István (2005): Az önkormányzati rendőrség elhalasztott lehetősége. A Magyar Rendészettudományi Társaság és a BM Oktatási Főigazgatóság szervezésében 2005. április 20-án megrendezésre került Önkormányzati Rendészet című konferencián tartott előadás. (www.rendeszettudomany.hu/onkormanyzat.doc) Letöltés: 2011. december 07. 14:00
64. SZIKINGER István (2010): Elképzelések a magyar rendőrség jogállami átalakítására. Belügyi Szemle, 7-8. szám, 43-70. p.
65. SZILÁGYI Gábor (1997): Összeállítás a „Közösségi rendőrség – valóság vagy utópia?” című konferencián elhangzott előadásokból. In: BABUS László (szerk.): A közösségi rendőrség - valóság vagy utópia? Szöveggyűjtemény II. Budapesti Rendőr Szakközépiskola, 6-26. p.
66. TENCZER Gábor (2010): Körzeti megbízott néz a lépcsőházban. index.hu, 2010. 04. 04. (http://index.hu/bulvar/2010/04/04/korzeti_megbizott_nez_a_lepcsohazban/)
Letöltés: 2012. 01. 29.
67. TÓTH István György (kutatásvezető) (2009): Bizalomhiány, normazavarok, igazságtalanságérzet és paternalizmus a magyar társadalom értékszerkezetében („A gazdasági felemelkedés társadalmi-kulturális feltételei” című kutatási program zárójelentésének főbb megállapításai). Társadalmi Kutatási Intézet Zrt., Budapest, 7. p. (http://www.tarki.hu/hu/research/gazdkult/osszefoglalo_kepviselok_091026.pdf)
Letöltés ideje: 2011. december 07.
68. TÓTH Lajos (1990): Választott körzeti megbízottak. Belügyi Szemle, 3. szám, 56-58. pp.
69. WILSON, James Q.: Varieties of Police Behavior. Cambridge MA, 1968.
70. WILSON, J. Q. - KELLING, G. L. (1982): Broken Windows. The Atlantic Monthly, March, 29-38. pp.